

Doplňující údaje:

			Bussinow			
			Bosák			
			Merta			
			Létal			
			Čehovská			
0	12.8..2004	1.vydání	Šafář		Mgr. Šendová	RNDr.Bc. Bosák
			v.r.	v.r.	v.r.	
Rev.	Datum	Popis	Vypracoval	Kreslil/psal	Kontroloval	Schválil

Objednatel:

Olomoucký kraj
Jeremenkova 40a
779 11 Olomouc

Souprava:

Zhotovitel:

Ecological Consulting, spol. s r.o.
Na Střelnici 48, 779 00 Olomouc
tel: 585 203 166, fax: 585 203 169
e-mail: ecological@ecological.cz

Projekt:

**KONCEPCE OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY PRO ÚZEMÍ
OLOMOUCKÉHO KRAJE**

Číslo
projektu: 0026/2004

VP (HIP): RNDr. Bosák

Stupeň:

KÚ: Olomouckého kraje

OÚ:

Datum: 08/2004

Obsah:

Koncepční část

Archiv:

Formát: -

Měřítko: -

Část:

-

Příloha:

-

Zadavatel: Olomoucký kraj, Jeremenkova 40a, 779 11 Olomouc

Zhotovitel: Ecological Consulting, spol. s r.o., Na Střelnici 48, 779 00 Olomouc

srpen 2004

RNDr. Bc. Jaroslav Bosák
jednatel společnosti

Prvotní dokumentace je uložena v archívech zpracovatelů.

Rozdělovník:

Olomoucký kraj – výtisk 1 – 15, digitální verze 1 - 15

Ecological Consulting, spol. s r.o. – výtisk 0, digitální verze 0

Koncepce ochrany přírody a krajiny pro území Olomouckého kraje – koncepční část.

Řešitelé

Ecological Consulting, spol. s r.o. – hlavní řešitel

Na Střelnici 48, 779 00 Olomouc

ecological@ecological.cz

www.ecological.cz

RNDr. Bc. Jaroslav Bosák – vedoucí autorského kolektivu

Ing. arch. Irena Čehovská – zástupce vedoucího autorského kolektivu

Mgr. Milan Bussinow, PhD.

Mgr. Aleš Létal

Mgr. Lukáš Merta

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, středisko Olomouc

RNDr. Jiří Šafář – vedoucí střediska

Obsah

1. Úvod	5
2. Metodika	6
3. Konceptní část	8
3.1. Zemědělské ekosystémy	8
3.2. Lesní ekosystémy	14
3.3. Vodní ekosystémy	18
3.4. Ochrana přírody a krajiny	25
3.4.1. Významné krajinné prvky	25
3.4.2. Přechodně chráněné plochy	27
3.4.3. Přírodní parky	27
3.4.4. Územní systém ekologické stability	28
3.4.5. Zvláště chráněná území	32
3.4.6. Krajinotvorné programy	37
3.4.7. Zvláště chráněné druhy živočichů a rostlin, záchranné programy	37
3.4.8. Nepůvodní druhy	38
3.4.9. Památné stromy	39
3.4.10. Natura 2000	41
3.5. Olomoucký kraj	62
3.6. Zpracování digitálních dat	63
3.7. Nástroje v ochraně přírody a krajiny	66
4. Závěr	76
Přílohy	

1. Úvod

V první polovině roku 2004 byla zadavateli předána první část Koncepce ochrany přírody a krajiny pro území Olomouckého kraje. Tvořila ji analýza stávajícího stavu jednotlivých složek životního prostředí. Výsledkem analýzy nebyl jen popis zadaného území, ale především byly identifikovány problémové oblasti a zcela konkrétní nedostatky, které se na poli ochrany přírody v Olomouckém kraji vyskytují.

Předkládaná druhá, koncepční, část vytyčuje hlavní směry a cíle, které by měla ochrana přírody na úrovni Olomouckého kraje sledovat a naplňovat ke zlepšení stávajícího stavu. Pro jejich dosažení byly proto jednotlivým orgánům ochrany přírody, spadajícím pod působnost kraje, definovány konkrétní úkoly. Délka jejich plnění je navržena v rozmezí od zcela krátkodobých, u dílčích nebo snadných problémů, až po zcela dlouhodobé u spíše koncepčních, zásadních návrhů a změn.

2. Metodika

V rámci analytické části představovalo řešené území celé zemí Olomouckého kraje včetně obou chráněných krajinných oblastí či vojenských výcvikových prostorů. Důvodem pro toto pojetí je skutečnost, že území kraje je nezbytné vnímat jako celek, kde jeho jednotlivé části spolu úzce souvisejí, doplňují se či se vzájemně ovlivňují. Naší snahou bylo dále opustit mnohdy přežívající obecný názor, že ochrana přírody se uskutečňuje toliko v chráněných územích či prostřednictvím zvláště chráněných druhů. Tak vznikl poměrně rozsáhlý vstupní materiál, ve kterém je stejnoměrná pozornost věnována rozboru stávajícího stavu jak uvnitř zvláště chráněných území, tak územím ležícím vně těchto lokalit.

Je zřejmé, že stanovení cílů a především jejich naplnění je a bude snadnější v rámci zvláště chráněných území nežli ve „volné krajině“. Ale právě tato tzv. volná krajina je pro ochranu rostlin, živočichů a jejich biotopů, stejně tak jako pro ochranu krajinného rázu, podstatná. Je nezbytné si uvědomit, právě ochrana volné krajiny mimo ZCHÚ je definována v tzv. obecné ochraně přírody a odsud vychází i její legislativní zázemí.

Pro řešení koncepce byl zvolen software jenž vychází z potřeb zadání a koresponduje s trendem využívání dat na úrovni státní správy a samosprávy. Data byla zpracovávána v produktu firmy ESRI – ArcView 8.3., což garantuje kompatibilitu s již existujícími daty a zaručuje bezproblémové konverze do jiných GIS platforem včetně možností připojení na externí databáze. Doplnkovým softwarem pro evidenci atributových dat a tvorbu databáze Ochrany přírody a krajiny Olomouckého kraje byl software Microsoft Access. Způsob zpracování digitálních a analogových podkladů je podrobně popsán v Analytické části.

Stanovení cílů bylo provedeno na základě stanovení priorit v rámci jednotlivých sledovaných oblastí. Jejich naplnění zajišťují jednotlivé orgány státní správy ochrany přírody v rozsahu, který jim ze zákona přísluší. Cíle byly vytyčeny ve třech časových horizontech.

Dlouhodobé	10 let	(do 2014)
Střednědobé	5 let	(do 2009)
Krátkodobé	2 roky	(do 2006)

K nim byl definován tzv. „průběžný cíl“, který zahrnuje činnosti a úkoly, které je možno naplňovat postupně v průběhu celého období, pro které byla Koncepce zpracována.

Časový harmonogram naplňování cílů byl volen jednak s ohledem na aktuální potřebu jejich dosažení, jednak s ohledem na reálnost provedení jednotlivých dílčích kroků ve vymezeném

časovém horizontu. Z tohoto důvodu je např. odstranění některých migračních bariér na vodních tocích, jejichž odstranění je z pohledu ochrany vodních ekosystémů jednou ze stěžejních priorit, zařazeno mezi cíle střednědobé. Důvodem je potřeba koordinace mnoha subjektů a časová náročnost související s projekční přípravou a zajištěním dostatečného objemu finančních prostředků.

Naší snahou bylo **formulovat konkrétní cíle** včetně jasného termínu jejich splnění. Důvodem je naše zkušenost, že vágní, obecné nastínění problému bez jasného časového horizontu jeho odstranění není cestou k úspěchu. Tuto zásadu jsme uplatňovaly především u krátkodobých a střednědobých cílů. V případě dlouhodobých cílů jsme volili spíše vytyčení hlavního směru, který by měl být ochranou přírody v rámci Olomouckého kraje sledován. Jednotlivé cíle tak mají spíše povahu doporučených opatření, která směřují veškeré úsilí k jednomu cíli – udržení a obnovení přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás.

Jsme si vědomi skutečnosti, že naplňování některých cílů není plně v kompetenci orgánů ochrany přírody. Jedná se např. o odstraňování již zmíněných migračních bariér ve vodních tocích, zvýšení rozlohy lesů s přírodně blízkou druhovou skladbou, či „ekologické“ zemědělství. I v těchto případech však mají orgány ochrany přírody ze zákona dány jisté pravomoci, které jim při důsledném dodržení umožní prosadit jimi hájené zájmy (např. vydání závazného stanoviska ke schválení lesních hospodářských osnov a lesních hospodářských plánů, apod.).

3. Koncepční část

3.1. Zemědělské ekosystémy

(Analytická část - kapitola 4.1.1. , strana 57 – 70)

V Analytické části předkládané Koncepce ochrany přírody a krajiny byly popsány základní parametry týkající se zemědělství na území Olomouckého kraje včetně situace v jednotlivých obcích s rozšířenou působností. Z pohledu zemědělství lze Olomoucký kraj charakterizovat jako značně nehomogenní. Výrazné diference jsou především mezi severozápadní hornatou částí regionu s výrazně podprůměrnými půdními a klimatickými podmínkami, s převahou lesních ploch a drnových porostů a částí střední a jihovýchodní s podstatně příznivějšími půdními a klimatickými podmínkami pro rozvoj intenzivního zemědělství s výraznou převahou vysoce produktivních půd a převážně intenzivně využívanou ornou půdou, tvořící až 80% ploch v krajině. Z celkové výměry kraje je 34,4% lesních pozemků. Zemědělské půdy je z celkové rozlohy kraje 54%, z toho představuje orná půda 76,5%. Právě zorněné pozemky představují z hlediska ochrany přírody a krajiny nejvíce odpřírodněnou a nestabilní složku prostředí ve volné krajině.

V Koncepční části bychom se proto zemědělských ekosystémům rádi věnovali právě jen ve vazbě na ochranu přírody a zvyšování biodiverzity a ekologické stability krajiny. Konkrétní otázky, jako je např. optimalizace využití zemědělského půdního fondu, jeho ochrana např. před výstavbou či těžbou nerostných surovin, by měly být zodpovězeny ve strategických plánech zpracovávaných pro příslušný resort – viz. např. v současné době zadávaná Koncepce rozvoje zemědělství Olomouckého kraje (Odbor strategického rozvoje KÚ), dále např. Operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“, aplikace Akčního plánu pro rozvoj ekologického zemědělství do roku 2010 Ministerstva zemědělství ČR (2004) v podmínkách Olomouckého kraje a dalších materiálech.

Je zřejmé, že zemědělství je rozhodujícím faktorem, který ve velké míře určuje využití krajiny a významně se podílí na její přeměně. I když je v této souvislosti dnes zemědělství vnímáno spíše negativně, je nutné si uvědomit, že krajina, tak jak ji recentně vnímáme, je z velké části výsledkem historických aktivit člověka právě ve spojení se zemědělstvím. Veskrze negativní dopady jsou pak relativně novodobou záležitostí související s kolektivizací zemědělství a intenzifikací zemědělské výroby.

Území Olomouckého kraje je z velké části, vzhledem k teplému klimatu a úrodné půdě, ideální pro zemědělské hospodaření. S tímto faktem je nutno se i ve vazbě na ochranu přírody vypořádat. Na rozdíl od lesních ekosystémů, které jsou mnohem lépe „čitelné“ díky podrobným hospodářským plánům (ty jsou dlouhodobé a je díky nim možno získat představu o povaze využití určitého území, charakteru porostu a z této pozice je možné budoucí stav ovlivnit) neexistují podrobné údaje o stavu např. trvalých travních porostů z hlediska jejich přirozené druhové skladby, stáří a intenzitě využití sadů apod. chybí tak základní údaje o přírodní zachovalosti ploch využívaných přímo pro zemědělské účely. vstupní údaje jsou tak omezeny především na hodnoty zornění či rozlohy trvalých travních porostů. Zároveň dnes zcela absentují detailnější koncepční materiály, které by podaly odpověď na některé z výše uvedených problémových okruhů. Situace v zemědělství je tak z hlediska vstupu ochrany přírody včetně prosazení jejích zájmů v této oblasti podstatně složitější nežli v lesním hospodářství. Zásadní a zvláště pak konkrétní změny je obtížné navrhnout. Důvodem je i skutečnost, že orgány ochrany přírody nemají až na výjimky, které představují např. ÚSES či ochranná pásma zvláště chráněných území, ze zákona danu možnost účinně ovlivnit způsob a intenzitu zemědělského využití konkrétních pozemků. Přesto dále v textu přinášíme několik návrhů, které dle našeho názoru umožňují vstup biologicky hodnotnějších prvků do agrární krajiny a zvýšení heterogenity území. Z našeho pohledu je pro prosazení zájmů hájených zákonem o ochraně přírody a krajiny nejvíce kompetentním orgánem krajský úřad.

Krajský úřad

Krátkodobý cíl

1. Z pohledu ochrany přírody představují nejproblémovější území v rámci Olomouckého kraje následující správní obvody obcí s rozšířenou působností: Uničov (74,8% zemědělské půdy z celkové rozlohy), Přerov (74,5%), Prostějov (74,4%) a Hranice na Moravě (64,3%). V těchto lokalitách je podíl intenzivně zemědělsky využívaných oblastí z celkové plochy největší. V oblastech, ve kterých naprosto převažuje zastoupení agroekosystémů, je biologická hodnota a ekologická stabilita velmi nízká. Proto je třeba zahájit jednání s Ministerstvem zemědělství, jako příslušným orgánem státní správy, o návrhu projektu revitalizačních opatření vedoucích k posílení přirozených přírodních složek prostředí. Tyto projekty by měly vést k dosažení námi dále v textu vytyčených průběžných cílů – termín do 12/2005
2. Pro následující zvláště chráněná území, která jsou v působnosti ministerstva životního prostředí iniciovat kroky vedoucí k zásadní změně hospodaření v jejich ochranných pásmech (viz bod 1 střednědobé cíle). Jedná se především o NPP Park

v Bílé Lhotě (příslušná obec s rozšířenou působností - Litovel), NPP Na skále (Olomouc), NPP Hrdibořické rybníky (Prostějov), NPP Křeby (Prostějov), NPP Státní lom (Prostějov) - termín do 03/2005.

3. Ve spolupráci se správci povodí vytipovat takové vodní toky, které jsou přímo dotčeny zemědělskou prvovýrobou – termín do 06/2005
4. Iniciovat a následně pro tato území poskytnout součinnost a nezbytnou pomoc při zpracování projektů řešících zatravnění či výsadbu dřevin na břehových partiích v šířce alespoň 6m – termín do 12/2007. Tuto otázku je nutno řešit koncepčně a zahrnout do agroenvironmentálních opatření titul, který by umožňoval realizovat změny kultur v nivě.

Střednědobý cíl

1. Alespoň pro jedno území s převažujícím zastoupením zemědělské půdy z celkové rozlohy (viz bod 1 krátkodobých cílů) vypracovat vzorový projekt revitalizačních opatření vedoucí k posílení přirozených přírodních složek prostředí – termín do 12/2007
2. V rámci stávajících maloplošných zvláště chráněných území (viz. tabulka 1), která jsou obklopena intenzivně zemědělsky obdělávanými pozemky zajistit vytvoření ochranného travnatého pásma po obvodu ZCHÚ. Některá maloplošná ZCHÚ nejsou součástí např. větších lesních celků nebo jiných relativně přirozených typů biotopů. Často jsou chráněna právě proto, že představují zbytek přírodní lokality v jinak pozměněné (např. agrární) krajině. V takových případech navrhuje zatravnění celého ochranného pásma zvláště chráněného území. Jednak dojde k oddělení dvou systémů (např. pole a společenstvo křovin a lesa) a potlačení souvisejících negativních jevů (např. kontaminace chráněných porostů hnojivy či pesticidy při péči o polní porosty, pronikání ruderálních a plevelných druhů rostlin apod.) a jednak dojde k vytvoření dalšího cenného biotopu. Na podobná přechodová území mezi dvěma odlišnými systémy, tzv. ekotony, je totiž vázána řada často ohrožených druhů rostlin a živočichů, kteří využívají nabídky obou přiléhajících typů biotopů. Druhá diverzita zde bývá často mnohem vyšší než v okolních systémech. Zvážit možnost využití vhodných agroenvironmentálních opatření a dotačních titulů, např. travnaté pásy, okraje polí. – termín do 12/2007.

Tabulka 1: Maloplošná ZCHÚ mimo lesní porosty

POVĚŘENÁ OBEC	KATEGORIE	NÁZEV ZCHÚ
Hranice	PP	Těšice
Jeseník	PR	Filipovické louky
Jeseník	PR	Vidnavské mokřiny
Jeseník	PP	Skalka pod Kaní horou
Konice	PR	Uhliska
Konice	PP	Na Kozénku
Konice	PP	V chaloupkách
Litovel	PR	Třesín
Litovel	PP	Malá Voda
Litovel	PP	Za mlýnem
Mohelnice	PR	Moravičanské jezero
Olomouc	PP	Bázlerova pískovna
Olomouc	PP	Častava
Olomouc	PP	Tučapská skalka
Olomouc	PP	U bílých hlin
Olomouc	PP	U strejčkova lomu
Prostějov	PR	Skelná huť
Prostějov	PP	Brániska
Prostějov	PP	Brus
Prostějov	PP	Kopaniny
Prostějov	PP	Kozí horka
Prostějov	PP	Louky pod Skalami
Prostějov	PP	Na hůrkách
Prostějov	PP	Návesní niva
Prostějov	PP	Nebeský rybník
Prostějov	PP	Nivské louky
Prostějov	PP	Pavlečkova skála
Prostějov	PP	Pod liščím kupem
Prostějov	PP	Pod Obrovou nohou
Prostějov	PP	Pod Záповědským kopcem
Prostějov	PP	Údolí Velké Hané
Prostějov	PP	U Žlíbku
Prostějov	PP	Vápenice
Prostějov	PP	Za hrnčífkou
Přerov	PP	Lhotka u Přerova

Všechny orgány ochrany přírody

Průběžný cíl

1. V souvislosti s revitalizačními projekty nejvíce od přírodních oblastí podporovat takové navržené trvalé zábory ZPF, které ve svém důsledku budou znamenat revitalizaci a povedou ke zvýšení stability území (např. výsadby dřevin na orné půdě, maloplošná těžba nerostných surovin v údolních nivách s ponecháním volné vodní hladiny po jejím ukončení, apod.).

V rámci komplexních pozemkových úprav prosazovat taková řešení, která povedou ke zvýšení heterogenity a především zlepšení prostupnosti krajiny pro volně žijící organismy. Rozsáhlé polní celky představují účinnou bariéru, která znemožňuje řadě druhů rostlin a živočichů migrovat krajinou a jejich populace jsou takto rozděleny a vzájemně izolovány. Velkou pomocí je v tomto směru Územní systém ekologické stability (ÚSES), pokud bude realizován v podobě, ve které je na většině území navržen. Nejedná se o samoučelný návrh, ale pokus o návrat krajiny do podoby, která byla ještě před několika desetiletími považována za přirozenou a byla výsledkem naprosto účelového využívání produkčního potenciálu krajiny člověkem. ÚSES takto představuje návrat liniových prvků (mezí, křovinatých pásů, alejí) do krajiny.

2. Na parcelách využívaných k zemědělské výrobě podporovat v rámci svých vyjádření a stanovisek ve spolupráci s MŽP a MZE programy na ochranu a obnovu životního prostředí v zemědělství (Agroenvironmentální programy České republiky) prostřednictvím finančních prostředků Společné zemědělské politiky z podpůrných programů zaměřených na rozvoj venkova (viz. HRDP – Horizontální plán rozvoje venkova).

V případě orné půdy se jedná například o podporu zatravnění orné půdy, tvorbu travnatých pásů na svažitéch půdách, pěstování meziplodin a zakládání biopásů.

Všechna tato opatření vedou ke snížení eroze nekrytého půdního pokryvu, zadržení vody v krajině apod. Současně se v zemědělské krajině vytváří biotopy, které jsou využívány širokým spektrem živočichů. Celá řada opatření se týká managementu travních porostů jako součásti ZPF. Také tato opatření jsou zaměřena na zvýšení biodiverzity území, navíc jsou přímo cílena na ochranu konkrétních druhů rostlin a živočichů.

V této souvislosti je třeba si uvědomit, že tyto agroenvironmentální opatření mají úzkou vazbu na budovanou síť chráněných území Natura a zemědělské hospodaření v územích spadajících do této sítě.

3. Ve spolupráci se správci povodí podporovat vytvoření ochranných travnatých či dřevinných pásů podél vodních toků. Především v agrární krajině Hané se často setkáváme s jevem, kdy polní pozemky jsou zorány a následně obhospodařovány až k břehové hraně toku. Chybí zde pak jakýkoli prostor pro vytvoření doprovodné břehové vegetace, a je tak v krajině úplně eliminován jeden typ velmi cenného biotopu. Navíc takový vodní tok, který v krajině představuje přirozený migrační koridor

a z toho důvodu jsou vodní toky téměř vždy součástí ÚSES, nemůže plnit tuto svou důležitou funkci. Kromě těchto spíše ekologicky-stabilizačních faktorů nemůžeme přehlédnout ještě pozitivní vliv takových travnatých pásů na kvalitu vody. Představují totiž pufrovací (nárazníkovou) zónu, ve které se zachytí hnojiva a další agrochemikálie unikající z polí a jsou zde zachycena a částečně zužitkována, takže přímo do vodního prostředí se dostane mnohem menší část.

4. Při trvalém vynětí trvalých travních porostů a jejich převodu na pozemky určené k plnění funkce lesa ve svých stanoviscích zohlednit případný výskyt zvláště chráněných druhů živočichů.

3.2. Lesní ekosystémy

(Analytická část - kapitola 4.1.2. , strana 71 – 121)

Přírodní podmínky a aktuální stav lesních ekosystémů Olomouckého kraje jsou podrobně rozebrány v analytické části. Při stanovení cílů ochrany přírody v lesích Olomouckého kraje jsme se opírali zejména o Státní politiku životního prostředí České republiky (dále SPŽP) schválenou 10.1.2001, aktualizovaná verze byla schválena usnesením vlády ČR 17.3.2004 a o Národní lesnický program (dále NLP), který byl schválen usnesením vlády ČR 13.1.2003. Tímto usnesením vlády bylo dále uloženo ministru zemědělství seznámit hejtmany s NLP a hejtmánům doporučeno zohlednit záměry NLP při realizaci střednědobých politik krajů.

Na základě uvedených vstupů byly v rámci lesních ekosystémů Olomouckého kraje stanoveny pro **všechny orgány ochrany přírody** následující **strategické (dlouhodobé) cíle**.

1. **Zvýšení rozmanitosti** (biodiverzity), v lesních ekosystémech se tím rozumí zejména:
 - pestrá druhová skladba lesních dřevin
 - věková a prostorová rozrůzněnost porostů
 - bohatost zastoupení zoo složek (bezobratlí i obratlovci) a ostatních fyto složek (nižší i vyšší rostliny)
2. **Zlepšení stability** (schopnosti odolávat vnějším vlivům), v lesích je stabilita podmíněna především tím,
 - jak druhová skladba odpovídá stanovištním podmínkám
 - jaká je prostorová struktura porostů (porostní pláště, zpevňovací prvky, střechovitost následných porostů)
 - jak porosty vznikly (přirozená nebo umělá obnova)
3. **Podporu polyfunkčnosti** (schopnosti uspokojovat různé požadavky), v lesích se jedná zejména o
 - funkci krajinnotvornou (les je rozhodující přirozená živá součást území)
 - produkci biomasy (obnovitelná technická a energetická surovina, absorpce CO₂)
 - funkci hydrickou (odtokové poměry, výpar, horizontální srážky, mokřady)
 - půdochráná funkce (vodní a větrná eroze, tvorba humusu,)
 - funkce antropické (rekreace, sport, myslivost)

4. **Optimalizace výměry a rozmístění**, to znamená
zvětšení absolutní výměry lesů (rekultivace opuštěných průmyslových, těžebních, vojenských ploch, zalesnění zemědělské půdy)
prioritně se zaměřit na oblasti s nízkou lesnatostí

5. **Dodržení zásad trvale udržitelného hospodaření**, kromě některých principů uvedených v předchozích bodech, jde především o
zamezení nelegálních těžeb (nedovolené prořezávání porostů, těžby nad stanovený etát)
řádné zalesnění holin (z úmyslné těžby, kalamitních, imisních)

K prosazování těchto cílů mají orgány ochrany přírody tyto nástroje:

- administrativní (závazná stanoviska k LHP, LHO, stanoviska k OPRL, spoluúčast na tvorbě pozemkových úprav, stanoviska k ÚPD, zpracování ÚSES, regulativy ZCHÚ a NATURY 2000, opatření a sankce ČIŽP)
- ostatní (finanční podpory, dotace a granty z prostředků EU, MŽP, SFŽP, MZE a samosprávných celků, osvětová činnost)

Při správním rozhodování, posuzování nebo jakýchkoliv ostatních činnostech týkajících se lesních ekosystémů, by orgány přírody měly vyhodnotit jejich možné dopady z hlediska uvedených cílů.

Jako konkrétní kroky k jejich naplnění navrhuje níže uvedené **průběžné, středně až dlouhodobé cíle**:

Krajský úřad

1. Zpracovat metodiku pro vydávání závazných stanovisek k LHP a LHO (navrhout pro specifické podmínky Olomouckého kraje limity využití dřevin, které jsou pro různá stanoviště - biotopy, SLT - v jednotlivých bioregionech považovány za geograficky nepůvodní, zvláště se věnovat modřínu; dále při návrzích optimální druhové skladby zohlednit trendy související se změnami klimatu) – do 12/2006
cesty a nástroje: spolupráce s SSL, AOPK, ÚHÚL

2. Zpracovat systém pozitivních motivací vlastníků lesů pro cíle ochrany přírody a osvětové činnosti (seznam a podmínky možných dotací, příspěvků, grantů, daňových úlev, naturálních výhod, pozitivní publicity-reklamy a p.) – do 12/2006

cesty a nástroje: spolupráce s MŽP, MZE, MMR, AOPK, Zemědělskou agenturou, Grantovou agenturou ČR, městy a obcemi

Všechny orgány ochrany přírody

1. Podpora rozmanitosti dřevinné skladby (z prostředků MZE jsou finančně dotovány pouze vyjmenované MZD a to jen do procentického zastoupení stanoveného LHP, podpořit rozšiřování tisu, jilmů, babyky, jeřábů, planých ovocných stromů a jiných lesnický problematických a hospodářsky neatraktivních dřevin) – průběžný cíl

cesty a nástroje: ve spolupráci s SSL přispět vlastníkům na zalesnění nad uvedené limity, prosazovat při projednávání LHP a zpracování plánů péče co nejvyšší zastoupení žádoucích dřevin, projednat s vlastníky - přispět formou příspěvků, nebo zajištěním sadebního materiálu

2. Podpořit vytváření porostních plášťů (podpora stability, rozhraní různých ekosystémů je nositelem biodiverzity; podporovat výsadbu stanovištně vhodných dřevin a keřů na vnějších a vnitřních okrajích lesa, zejména na hranicích se zemědělskými pozemky a stojatými i tekoucími vodami a mokřady) – průběžný cíl

cesty a nástroje: zapracovat do ÚSES, dále jako v předchozím bodě

3. Motivovat vlastníky k ponechání výstavků při seči větších výměr přes další obmýtí (zvýšení biodiverzity, ochrana doupných stromů a stromů hnízdních) – průběžný cíl

cesty a nástroje: osvěta, využívat špatně zpeněžitelné stromy, kompenzace ekonomické újmy, výkup stojících stromů

4. Podporovat ponechání určitého množství stojícího a ležícího dříví až do úplného rozpadu (tlející dříví je nezbytné pro některé bezobratlé a houby) – průběžný cíl

cesty a nástroje: osvěta vlastníků, využívat neprodejná dříví, ve spolupráci s SSL vyloučit přemnožení škodlivých organismů

5. Aktivní přístup k zalesňování nelesních půd (zájmem ochrany přírody je preferovat oblasti s nízkou lesnatostí ve kterých bude ale současně kvůli příznivé pozemkové rentě nejmenší nabídka pozemků ze strany vlastníků, z hlediska ochrany přírody je jednoznačně výhodnější vznik standardního hospodářského lesa, než energetických lignikultur; pro energetické účely lze využívat nekvalitní dříví a těžební odpad z

hospodářských lesů; v případě zalesnění drobných enkláv v rozsáhlých lesních komplexech může dojít k poklesu diverzity území) – dlouhodobý cíl

cesty a nástroje: stanoviska, vyjádření k pozemkovým úpravám, rozhodnutím o změně kultury pozemku - využití území, ÚPD všech stupňů, studiím a zalesňovacím projektům

6. Myslivost v krajině (regulace spárkaté zvěře na výši, která umožní růst zastoupení MZD; zvýšení stavů zajíců, koroptví, jeřábků, tetřivků, tetřevů a p. - v této souvislosti optimalizace populační hustoty predátorů, expandujících a invazních druhů - liška, psík mývalovitý, norek americký, krkavcovití, racci) – dlouhodobý cíl

cesty a nástroje: spolupráce s orgánem myslivosti, vlastníky a uživateli honiteb, mysliveckým spolkem; spolufinancování a ovlivnění jejich programů a aktivit - výsadba remízů, liniových prvků, keřů, plodonosných a okusových dřevin apod., a to především ve skladebných prvcích ÚSES

Vodní ekosystémy

(Analytická část - kapitola 4.1.3. , strana 122-188)

Povrchové vody

(Analytická část - kapitola 4.1.3.2. , strana 123 – 180)

Tekoucí vody

Obecnými cíli v oblasti ochrany tekoucích vod je návrat k přírodnímu charakteru koryt vodních toků a jejich niv (revitalizace), obnovení žádoucího vodního režimu v krajině (snížení rozkolísanosti průtoků a rizika povodní), zvýšení kvality vody v tocích a obnova přírodní a estetické hodnoty vodních toků a niv. I přes patrné zlepšení kvality vody během posledních 15 let zůstává mnoho vodních toků Olomouckého kraje silně znečištěnými. Plošným problémem zůstává odpřírodnění koryt vodních toků vlivem vodohospodářských úprav.

Krajský úřad

Krátkodobý cíl

1. Ve spolupráci se správci povodí (Povodí Moravy, s.p., Povodí Odry, s.p.) zjistit hlavní zdroje znečištění u toků spadajících do IV. a V. třídy jakosti (Bečva, Blata, Brodečka, Morávka, Olešnice, Romže, Sitka, Valová) – termín do 3/2005
2. Ve spolupráci s podnikem Povodí Moravy, s.p. posoudit možnosti výstavby rybích přechodů na jezích řeky Moravy a Bečvy a možnosti financování akcí z různých finančních zdrojů (např. Program revitalizace říčních systémů) - termín do 12/2005
3. Ve spolupráci se všemi správci vodních toků (Povodí Moravy, s.p., Povodí Odry, s.p., ZVHS, Lesy ČR, s.p.) vytipovat určitý počet toků (např. 5) či jejich úseků vhodných k revitalizaci a posoudit možnosti financování akcí z různých finančních zdrojů (např. Program revitalizace říčních systémů) - termín do 12/2005

Střednědobý cíl

1. U nejhodnotnějších vodních toků s dochovaným fyzickým prostředím a výskytem zvláště chráněných druhů (mihule ukrajinská – lokalita Račinka, mihule potoční – Chromeč, Bludov, hrouzek Kesslerův – Věrovany, Dub nad Moravou) zahájit kroky k ochraně těchto lokalit – termín do 6/2007

2. V spolupráci s vodoprávním úřadem posoudit možnost a popř. iniciovat zvýšení plochy záplavových území Olomouckého kraje – termín do 12/2007
3. Ve spolupráci s vodoprávním orgánem a ČIŽP u největších průmyslových a komunálních znečišťovatelů vodních toků ověřit dodržování stanovených emisních limitů a možnosti zlepšení kvality vypouštěných odpadních vod – termín do 12/2007

Dlouhodobý cíl

1. Docílit migračního zprůchodnění jezů na řece Moravě a Bečvě na území kraje – termín do 12/2010
2. Zvýšit podíl toků s přírodními koryty podporou revitalizací – termín do 12/2010

Všechny orgány ochrany přírody

Průběžný cíl

1. V rámci svých rozhodnutí či stanovisek nepovolovat nevhodné úpravy koryt vodních toků, které odporují revitalizačním principům
2. Při údržbě vodních toků požadovat od správců toků jasné zdůvodnění nutnosti plánovaných zásahů
3. Při posuzování žádosti o kácení břehových porostů vyžadovat jasné zdůvodnění nutnosti zásahu. Jako jednu z podmínek udělení souhlasu požadovat ponechání části břehového porostu (např. jednotlivé doupné stromy, stromy přirozeně chránící břehy před erozí) bez zásahu
4. U významnějších zásahů do vodních toků jakožto významného krajinného prvku požadovat zpracování biologického hodnocení dle zákona o ochraně přírody a krajiny
5. Aktivně spolupracovat se správci vodních toků na návrzích revitalizací
6. V rámci probíhajících řízení pečlivě posoudit výstavbu nových vzdouvacích objektů (jezů)
7. Při rekonstrukcích příčných objektů vždy požadovat jejich migrační zprůchodnění dle dikce vodního zákona

8. Při obnově manipulačních řádů vzdouvacích objektů nově stanovit hodnotu minimálního zůstatkového průtoku podle zásad příslušného metodického pokynu MŽP
9. V rámci svých rozhodnutí a stanovisek podporovat výstavbu čistíren odpadních vod

Stojaté vody

(Analytická část - kapitola 4.1.3.2.2. , strana 168 – 180)

Pod souhrnným označením „stojaté vody“, použitého v této podkapitole, rozumíme především štěrkopísková jezera, údolní nádrže, rybníky, zatopené lomy, tůňe a odstavená ramena řek. Navržená opatření pro tyto lokality jsou ve velké míře podobná, a proto je v následujícím textu uvádíme společně.

Štěrkopísková jezera jsou plošně největšími stojatými vodami na území Olomouckého kraje. Jsou soustředěna v aluviu řeky Moravy a Bečvy. Jejich přírodní hodnota je velmi různorodá, chybí však dostatek informací o jejich přírodní složce. Co se týče údolních nádrží, nacházejí se na území kraje pouze dvě údolní nádrže přehradního typu – údolní nádrž Plumlov a Nemilka. Plumlovská nádrž se potýká s neustále se zhoršující kvalitou vody. Také počet vodních nádrží rybníčního typu není na území kraje nijak vysoký, v minulosti zde bývalo rybníků více. Jejich přírodní hodnota se značně liší, zejména v souvislosti s mírou intenzity rybníkářského hospodaření. Rovněž drobné stojaté vody typu tůňí byly v minulosti přítomny v krajině v mnohem větší míře než je tomu dnes. Hlavní příčinou mizení tůňí byly změny způsobu zemědělského hospodaření a celkového využívání krajiny.

Zatopené lomy představují zajímavé vodní biotopy s přirozeně nízkou úživností vody. Jejich narůstajícím problémem je snaha o jejich intenzivnější rybářské a rekreační využívání. Bohužel chybí ucelená informace o jejich biologické hodnotě. Specifický a na území kraje hojně zastoupený typ přírodního biotopu představují odstavená říční ramena. Na území kraje existuje velké množství odstavených říčních ramen (86 jen na řece Moravě), jež vznikly většinou jako produkt vodohospodářských úprav. Jejich problémem je rychle postupující sukcese směřující k zazemnění (terestrická ekofáze).

Na základě zkušeností orgánu ochrany přírody představuje poměrně velký problém ve spojitosti se znečišťováním a zvyšováním úživnosti stojatých vod i sportovní rybaření. Objem krmiva používaného jako návnada a k přikrmování ryb je s ohledem na počet rybářů a

frekvenci výše popsaných aktivit spojených se sportovním rybařením takový, že významně negativně ovlivňuje trofii lokalit stojatých vod.

Krajský úřad

Střednědobý cíl

1. Vytvořit jednotnou evidenci lokalit stojatých vod specifikovaných výše v textu, u nejhodnotnějších lokalit zjistit jejich přírodní a ekologickou hodnotu (provést inventarizační průzkumy) a zdroje rizik z pohledu ochrany přírody (zejména znečištění) (ve spolupráci s vodoprávními úřady, orgány ochrany přírody, AOPK ČR, soukromými subjekty) – termín do 12/2006
2. Na základě údajů zjištěných o jednotlivých lokalitách v rámci jejich inventarizace zvážit případnou možnost přírodně nejhodnotnější lokality s výskytem zvláště chráněných druhů vyhlásit jako zvláště chráněná území – termín do 12/2008
3. Ve spolupráci se správcem povodí prověřit technické a finanční možnosti odbahnění Plumlovské přehradě a Podhradského rybníka - termín do 6/2006
4. Ve spolupráci s orgánem státní správy na úseku rybářství a orgánem vodního hospodářství docílit snížení intenzity rybníkářského hospodaření na Podhradském rybníku (nad Plumlovskou přehradou) – snížit rybí obsádku, zamezit hnojení (posoudit udělení výjimky z ustanovení § 39 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách) – termín dle vypršení platnosti manipulačního řádu
5. Ve spolupráci s orgánem státní správy na úseku rybářství upravit podmínky sportovního rybolovu na Plumlovské přehradě, vhodně upravit zarybňovací plán, vyloučit vnaďení a přikrmování ryb – termín do 12/2006
6. Zjistit možnosti a vhodnost znovunapojení ramen na vodní tok a možnost financování akce (např. z Programu revitalizace říčních systémů) - termín do 06/2008

Všechny orgány ochrany přírody

Průběžný cíl

1. V případě zásahu do výše uvedených lokalit stojatých vod, jakožto významného krajinného prvku, požadovat zpracování biologického hodnocení dle zákona č. 114/92 Sb.

2. Ve spolupráci s vodoprávními úřady systematicky kontrolovat kvalitu vody lokalit stojatých vod
3. U nově zakládaných štěrkopískovišť požadovat od investora jasnou a podrobnou představu o podobě jezera po ukončení těžby (rekultivační plán) s důrazem na biologický aspekt rekultivace (vytváření litorálních mělčin, ostrovů atd.) a tuto podmínku zakotvit do svých rozhodnutí a vyjádření poskytovaných k jednotlivým případům. Podobně u nově otvíraných dobývacích prostor požadovat od investora jasnou a podrobnou představu o podobě zatopeného lomu po ukončení těžby (rekultivační plán) s důrazem na biologický aspekt rekultivace
4. Nepovolovat výstavbu nových údolních nádrží jakožto protipovodňového opatření (preferovat výstavbu poldrů, rozšiřování plochy záplavových území a zvyšování retenční schopnosti krajiny)
5. Podporovat výstavbu ČOV v obcích v povodí
6. Ve spolupráci s orgánem státní správy na úseku ochrany zemědělského půdního fondu, vlastníky a nájemci pozemků realizovat protierozní opatření v povodí nádrží (převedení orné půdy na trvalé travní porosty či les, výstavba zasakovacích pásů a mezí aj.)
7. Podporovat výrazné zvýšení podílu rybníků s výhradně mimoprodukční funkcí – termín do 12/2010
8. Podporovat odbahňování rybníků, jež primárně neslouží chovu ryb. Tato opatření provádět s ohledem na obojživelníky pouze ve vhodném ročním období.
9. Na vhodných lokalitách (nízká přírodní hodnota) podporovat výstavbu nových nádrží rybničního typu s výhradně mimoprodukční funkcí, zvážit možnost financování z dotačních titulů (např. Program revitalizace říčních systémů)
10. Ve spolupráci s podniky Povodí napojit vybraná zazemněná ramena znovu na tok – termín do 12/2012

11. Ve spolupráci s orgánem státní správy na úseku rybářství regulovat a kontrolovat rybářské využívání ramen
12. Ve svých rozhodnutích a vyjádřeních nepovolovat zavážení ramen
13. Podporovat obnovu zazemněných ramen jejich citlivým odbahněním
14. Podporovat vytváření a obnovu tůní ve volné krajině z finančních prostředků z Programu péče o krajinu či jiných zdrojů

Mokřady

Mokřady jsou jedním z nejohroženějších biotopů ve volné krajině. Jejich podíl v krajině je oproti minulosti nepoměrně menší. Role mokřadů pro zachování příznivého vodního režimu je však nezastupitelný.

Krajský úřad

Střednědobé cíle

1. Vytvořit databázi mokřadů Olomouckého kraje (viz Analytická část) o další důležité lokality - termín do 12/2006

Všechny orgány ochrany přírody

Průběžný cíl

1. Vytvářet podmínky pro vznik či obnovu mokřadních území (podpora revitalizací vodních toků, ukládání náhradních a kompenzačních opatření za zásahy do přírodních stanovišť)

Podzemní vody, CHOPAV

(Analytická část - kapitola 4.1.3.3. , strana 182 – 183)

Podzemní vody představují nedílnou součást vodního koloběhu v krajině. Jsou důležitým zdrojem pitné vody, ale i zajímavým vodním biotopem. Na území kraje se nachází hned tři Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV). Jedná se o chráněnou oblast přirozené akumulace vod Kvartér řeky Moravy, Jeseníky a Žamberk – Králíky.

Všechny orgány ochrany přírody

Průběžný cíl

1. Ve spolupráci se správci toků podporovat zvýšení zásob mělké podzemní vody v krajině pomocí revitalizačních opatření (revitalizace toků, rušení nevhodného odvodnění)

3.4. Ochrana přírody a krajiny

(Analytická část - kapitola 4.1.4. , strana 189-279)

Této kapitole věnujeme i v Koncepční části Koncepce největší prostor. Legislativní podpora ochrany přírody a krajiny totiž představuje výkonný nástroj pro orgány státní správy k účinnému prosazování svých zájmů v této oblasti. Prostřednictvím sítě zvláště chráněných území, zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů a nově i systému chráněných území Natura 2000, definujících i nové druhy podléhající ochraně, může být stav životního prostředí účinně ovlivněn. Ochrana přírody se tak dostává do oblastí, které nepatří primárně do její působnosti (lesní ekosystémy, zemědělství, vodní ekosystémy apod.)

3.4.1. Významné krajinné prvky

Významné krajinné prvky (dále jen VKP) definuje zákon o ochraně přírody a krajiny následujícím způsobem: „významný krajinný prvek jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. **Významnými krajinnými prvky (tzv. „ze zákona“) jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy.** Dále jsou jimi **jiné části krajiny, které zaregistruje orgán ochrany přírody** jako významný krajinný prvek, zejména mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy. Mohou jimi být i cenné plochy porostů sídelních útvarů včetně historických zahrad a parků. Zvláště chráněná část přírody je z této definice vyňata.

VKP ze zákona

K VKP ze zákona se přímo váží všechny cíle, které byly definovány v rámci samostatných kapitol Lesní a Vodní ekosystémy.

Krajský úřad

Dlouhodobý cíl

1. U VKP *les* iniciovat výrazné zvýšení procentuálního zastoupení lesních porostů v nejlepších třech třídách (tj. 0,1,2) přirozenosti lesů tím, že patřičné změny budou zapracovány do lesních hospodářských plánů. Z tohoto pohledu je situace nejméně příznivá v následujících obcích rozšířenou působností: Přerov (80% všech lesních porostů mimo vojenské lesy ve čtyřech nejhorších třídách přirozenosti lesních

porostů, tj. 3,4,5,6), Jeseník (69%), Hranice (68%), Šternberk (62%), Šumperk (62%)
– termín do 12/2013.

Obce s rozšířenou působností

Průběžný cíl:

1. VKP *vodní tok a údolní niva*: v rámci vydávání závazného stanoviska k zásahu do těchto VKP bude důsledně dbáno na minimalizaci negativních dopadů a zároveň bude požadováno navrácení do původního stavu přechodně dotčených lokalit u následujících typů biotopů: vřesoviště, vlhké trávníky, xerofilní trávníky, vrbiny, křoviny, olšiny, acidofilní doubravy, teplomilné doubravy.

Registrované VKP

Krajský úřad

Krátkodobý cíl

1. Zpřístupnit evidenci registrovaných VKP na svých oficiálních www stránkách – do 6/2005

Průběžný cíl

1. Aktualizovat evidenci registrovaných VKP prezentovaných na oficiálních www stránkách.

Pověřené obecní úřady

Krátkodobý cíl

1. Provést revizi stávajících registrovaných VKP z pohledu jejich opodstatnění, vyhodnotit jejich stav - do 6/2005.
2. Navrhnout způsob managementu o registrované VKP včetně finanční náročnosti - do 12/2005.

Střednědobý cíl

1. Zajistit finanční prostředky na údržbu registrovaných VKP – do 6/2007.

Průběžný cíl

1. Zajistit u registrovaných VKP takový stav, pro který byla registrace provedena.

Poznámka

1. Registraci dalších VKP doporučujeme předem konzultovat s odborně způsobilou osobou.

3.4.2. Přechodně chráněné plochy

V současnosti je na území kraje celkem 6 přechodně chráněných ploch.

Krajský úřad

Krátkodobý cíl

1. Zpřístupnit evidenci přechodně chráněných ploch na svých oficiálních www stránkách – do 6/2005

Průběžný cíl

1. Aktualizovat evidenci přechodně chráněných ploch prezentovaných na oficiálních www stránkách.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Krátkodobý cíl

1. Pro lokality, které zůstanou přechodně chráněnými plochami vypracovat zásady managementu a zajistit případné finanční prostředky na jeho realizaci – do 12/2006.

Poznámka

Vyhlašování nových přechodně chráněných ploch doporučujeme předem konzultovat s krajským úřadem a odborně způsobilou osobou.

3.4.3. Přírodní parky

Ze 6 přírodních parků, ležících v Olomouckém kraji jsou především dva poznamenány výstavbou rekreačních objektů nevalné architektonické kvality. Řada těchto objektů vznikla bez stavebního povolení či byla rekonstruována nebo dostavována bez řádného povolení.

Krajský úřad

Krátkodobý cíl

1. Zpřístupnit evidenci přírodních parků na svých oficiálních www stránkách – do 6/2005.

Střednědobý cíl

1. Ve spolupráci s příslušnými stavebními úřady provést revizi nejproblémovějších staveb na území přírodních parků Velký Kosíř a Údolí Bystřice a zahájit případná řízení o odstranění stavby.

Dlouhodobý cíl

1. Dosáhnout odstranění černých staveb majících zásadní, negativní dopad na krajinářské hodnoty hájené v rámci přírodních parků Velký Kosíř a Údolí Bystřice.

3.4.4. Územní systém ekologické stability

Kapitola 4.1.4.1.4., str. 209-216 + snižování průchodnosti na str. 212 – 214 Analytické části Koncepce.

Územní systém ekologické stability (ÚSES) považujeme z pozice zpracovatele koncepce zaměřené na ochrany přírodních složek prostředí za velmi významný. Často je přijímán jako povinná součást územně plánovacích dokumentací bez následné praktické odezvy. V praxi to pak znamená, že funkční elementy ÚSES se nacházejí pouze ve stávajících souvislých komplexech lesa, zatímco při průchodu odlesněnou (tedy většinou agrární) krajinou, jsou zhusta skladebné prvky ÚSES pouze navržené, v terénu neexistující.

Přitom se jedná o jednu z několika mála cest, kterou lze realizovat ochrana krajiny a jejich biologických funkcí. Předpokladů je několik: státní orgán ochrany přírody má podporu v zákonu o ochraně přírody a krajiny, dále, skladebné prvky ÚSES jsou součástí závazné územně plánovací dokumentace a jejich realizace je věcí veřejného zájmu. I pro samotnou realizaci existuje legální podpora, a to v institutu náhradních výsadeb dřevin (viz. také kapitola Zemědělské ekosystémy). Pro realizaci prvků ÚSES byla vypracována řada metodik (AOPK ČR), v současné době se praktickým řešením zabývá řada zahradně-projekčních firem.

Dle našeho názoru platí, že i pokud se oprostíme od oficiální filozofie územního systému ekologické stability, stále zůstává snaha vrátit do krajiny naprosto přirozené prvky, které se v ní vždy vyskytovaly za současného intenzivního využívání krajiny člověkem, výrazně zvyšovaly její rozmanitost a umožňovaly tak spolužití širokého spektra druhů. Jedná se především o liniové prvky (keřové meze, aleje ovocných dřevin, břehové porosty toků), dále

přirozené biotopy vázané často na neúrodnou či z jiného důvodu těžko využitelnou půdu (např. mokřady v terénních depresích, maloplošné porosty dřevin, suchomilné trávníky na mělkých půdách apod.).

V této souvislosti vidíme dobrou příležitost s vzájemným propojením na Program snižování emisí a imisí znečišťujících látek v ovzduší Olomouckého kraje (4 Program pro řešení specifických problémů území Olomouckého kraje) v souvislosti s uvažovanými výsadbami dřevinných větrolamů. Velmi výhodně by zde došlo k propojení protierozní ochranné funkce větrolamů a biologické funkce jako biokoridorů. Otázkou zůstává pouze spektrum použitých dřevin, Navrženy jsou rychle rostoucí topoly, které by měly využití i jako energetické dřeviny. Kromě tohoto využití mají i velkou výhodu v rychlém růstu, a tím krátké doby pro dosažení požadovaných parametrů. Z hlediska ochrany přírody by bylo nutné zajistit původní druhy topolů (především topol černý), aby nedocházelo ke genové erozi lokálních populací. Mnohem vhodnější by ovšem bylo využití širšího druhového spektra původních druhů dřevin. Dlouhověkost takových porostů by byla mnohem delší, nemluvě o schopnosti přirozené obnovy, navíc by vznikly porosty blízké přírodnímu stavu optimální jako stanoviště pro volně žijící druhy živočichů.

Při zpracovávání Analytické části Koncepte jsme v souvislosti s ÚSES narazili na řadu problémů. Týkají se především lokální úrovně ÚSES. Ty jsou zpracovávány oprávněnými osobami pro ÚPD jednotlivých katastrálních území. V současné době není schválená územně plánovací dokumentace u všech obcí k dispozici. Druhým problémem je velmi rozdílná úroveň zpracování plánů ÚSES. Velmi častým jevem je také špatně nebo vůbec nenavazující ÚSES v sousedních katastrálních územích.

Pro nápravu existujícího stavu navrhuje pro jednotlivé úrovně státní správy následující kroky:

Průběžný cíl:

Všechny orgány státní správy:

1. Podporovat ochranu stávajících funkčních prvků ÚSES a zakládání nových.
2. Při komplexních pozemkových úpravách zajistit optimální polohu pozemků navržených pro funkci ÚSES – především jejich návaznost bez migračních bariér.

3. Při realizaci skladebných prvků ÚSES tyto přednostně umisťovat do ekologicky nejméně stabilních oblastí (např. území souvislých agrocenóz, zakládání břehových porostů podél vodních toků v agrární krajině apod.).
4. Při schvalování investičních záměrů či změn ÚPD chránit systém ÚSES, bránit tvorbě možných ekologických bariér.

Střednědobý cíl:

Obecní úřady

1. Revidovat seznam pozemků vhodných pro náhradní výsadbu s důrazem na pozemky, které jsou součástí skladebných prvků ÚSES – do 10/2005.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností:

1. S výjimkou území obce s rozšířenou působností Jeseník provést revizi stávajícího lokálního ÚSES v obvodu své působnosti včetně garantování návaznosti jeho skladebných prvků na sousedících správních územích – termín do 12/2007.
2. Všechny obecní úřady obcí s rozšířenou působností zajistí převedení plánů lokálního ÚSES obcí ve svém správním území do digitální podoby a poskytnout ji pro potřeby Krajského úřadu – termín do 12/2007.
3. V případě střetu prvků ÚSES lokální úrovně s ložisky nerostných surovin (viz tabulka č.2) všechny obecní úřady obcí s rozšířenou působností připraví materiály pro převedení zásob do kategorie zásob vázaných – termín do 12/2007.

Krajský úřad:

1. Ve vztahu k aktualizaci VÚC Olomouckého kraje zajistit revizi ÚSES regionální úrovně na území celého kraje. Především pak jeho návaznost na lokální a nadregionální ÚSES a návaznost jednotlivých skladebných prvků sousedních krajů – do 12/2008.
2. V tabulce 2 jsou uvedena nerostná ložiska, u kterých dochází ke střetu se skladebnými prvky ÚSES. U skladebných prvků ÚSES regionální úrovně Krajský úřad připraví materiály pro převedení zásob do kategorie zásob vázaných. U skladebných prvků nadregionálního ÚSES Krajský úřad iniciuje odpis zásob či převedení do kategorie zásob vázaných u MŽP – do 12/2008.

Tabulka 2: Střet stávajících ložisek surovin a skladebných prvků ÚSES

Ložisko	prvek ÚSES	území III. obce
Zlaté Hory – západ	RBC	Jeseník
Zlaté Hory – Hornické skály	LBC	Jeseník
Horní Lipová – Pomezí	LBC	Jeseník
Horní Lipová – Pod tratí	LBC	Jeseník
Vidnava	NRBC	Jeseník
Velká Kraš	NRBC	Jeseník
Mladoňov		Šumperk
Krásné – Hrabošice	NRBK	Šumperk
Hrabenov	RBC	Šumperk
Písařov – Mor. Karlov	RBC	Šumperk
Oskava	RBC, NRBK	Šumperk
Branná	NRBC	Šumperk
Švagrov	NRBC	Šumperk
Lesnice	RBC	Zábřeh
Mohelnice 3 – Třeština	RBC	Mohelnice
Lukavice	RBC	Mohelnice
Kadeřín	RBC	Litovel
Dalov – Soví kámen	RBC	Šternberk
Chabičov – Kosov	RBC	Šternberk
Kožušany – Slavonín	RBC	Olomouc
Dub nad Moravou	RBC	Olomouc
Náměšť na Hané	RBC	Olomouc
Tovačov 1	NRBC	Přerov
Tovačov 4	NRBC	Přerov
Tovačov 5	NRBC	Přerov
Lobodice – pzp	NRBC	Přerov
Kojetín	NRBC	Přerov
Újezdec –Horní Moštěnice	RBC	Přerov
Škrabalka	RBC	Přerov
Veselíčko u Lipníka n.B.	RBC	Lipník n. Bečvou
Osek n.Bečvou	RBC	Lipník n. Bečvou
Lipník n. Bečvou	RBC	Lipník n. Bečvou
Střítež n. Ludinou	RBC	Hranice
Valšovice – Rybáře	RBC	Hranice
Rybáře – východ	RBC	Hranice
Boňkov u Hranic	RBC	Hranice
Teplice n. Bečvou	RBC	Hranice
Drahany	RBC	Prostějov
Kladky	RBC	Konice

Průběžný cíl:**Obecní úřady:**

1. Při povolování kácení dřevin mimo les budou důsledně uplatňovat institut náhradní výsadby. Tyto výsadby budou přednostně umístěny do navržených prvků ÚSES.

3.4.5. Zvláště chráněná území

Sít zvláště chráněných území na území Olomouckého kraje zahrnuje celkem 2 CHKO a 133 MZCHÚ (11 NPR, 11NPP, 48 PR, 63 PP). Při analýze stavu týkajícího se např. zpracovaných plánů péče či dostupných inventarizačních průzkumů jsme jako hlavní podkladové materiály používali Rezervační knihy jednotlivých ZCHÚ a data dostupná na Agentuře ochrany přírody a krajiny, středisko Olomouc.

Při práci na Analytické části jsme existující síť ZCHÚ zkombinovali také s výsledky mapování hodnotných biotopů na území kraje v souvislosti se systémem Natura 2000. Cílem bylo zjistit, jestli jsou v rámci dnes již existujících chráněných územích dostatečně chráněny všechny typy hodnotných biotopů. Informace o těchto biotopech, které se nacházejí na mimo stávající ZCHÚ jsou uvedeny v tabulce v přílohové části této práce (příloha 1).

Po provedené analýze jsou z našeho pohledu nejdůležitější následující cíle:

Krajský úřad:

Krátkodobý cíl:

1. Zajistit zpracování nebo schválení připravovaných plánů péče pro následující MZCHÚ v působnosti krajského úřadu (viz. tabulka 3) – do 12/2005:

Tabulka 3: Maloplošná ZCHÚ v působnosti Krajského úřadu s neplatným plánem péče

ZCHÚ	Název	Důvod
PR	Uhliska	platnost do 2002, nový do 2008 není schválen
PR	Blátka	platnost do 1996
PR	Andělova zmola	nemá plán péče
PR	Na hadci	platnost do 2001
PR	Vidnavské mokřiny	platnost do 2000
PP	Pod obrovou nohou	nemá plán péče
PP	Kozí horka	platnost do 2001
PP	Na hůrkách	nemá plán péče
PP	Kopaniny	nemá plán péče
PP	Údolí Velké Hané	nemá plán péče
PP	Studený kout	platnost do 1999
PP	U žlábku	nemá plán péče
PP	Dolní vinohrádky	nemá plán péče
PP	Brus	nemá plán péče

2. Zajistit provedení základního botanického a fytoocenologického průzkumu (další specializované průzkumy definovat s ohledem na předmět ochrany) u následujících MZCHÚ na území kraje (průzkumy starší 10 let), (viz. tabulka 4) – do 12/2008:

Tabulka 4: Maloplošná ZCHÚ na území kraje s žádným botanickým inventarizačním průzkumem nebo starším 10-let

Název MZCHÚ	Kategorie	III. obec	Inventarizační průzkum
Na Kozénku	PP	Konice	1988
Průchodnice	PR	Konice	1994
Blátka	PR	Prostějov	1983
Uhliska	PR	Konice	nebyl proveden
Skelná huť	PR	Prostějov	1987
Skalka pod Kaní horou	PP	Jeseník	žádný
Píšťala	PP	Jeseník	žádný
Rašeliniště v Klozovci	PP	Prostějov	žádný
Vitčický les	PR	Prostějov	žádný
Skály	PR	Prostějov	žádný
Návesní niva	PP	Prostějov	1990
Nivské louky	PP	Prostějov	1990
Pod Obrovou nohou	PP	Prostějov	1991
Pod Záповědským kopcem	PP	Prostějov	1992
U nádrže	PP	Konice	1992
Vápenice	PP	Prostějov	1991
Na hůrkách	PP	Prostějov	žádný
Skalky	PP	Konice	1994
Pod Švancarou	PR	Konice	1991
Nebeský rybník	PP	Prostějov	žádný
Údolí Velké Hané	PP	Prostějov	žádný
Skřípovský mokřad	PP	Konice	1987
Hamerská stráž	PP	Prostějov	1988
Na hadci	PR	Šumperk	1990
Studený kout	PP	Prostějov	nebyl proveden
Vidnavské mokřiny	PR	Jeseník	1989
Království	PR	Olomouc	1978
Chrastický hadec	PP	Šumperk	1993
Račí údolí	PR	Jeseník	žádný
Pohorská louka	PP	Konice	žádný
Přemyslovské sedlo	PR	Šumperk	1990
Hrubovodské sutě	PR	Olomouc	nebyl proveden
Niva Branné	PR	Šumperk	žádný
U žlábku	PP	Prostějov	žádný
Na Popovickém kopci	PP	Přerov	1990
Nad kostelíčkem	PP	Hranice	1989
Brániska	PP	Prostějov	1975
Bukoveček	PR	Hranice	1994
Za hrnčířkou	PP	Prostějov	1975
Kamenné proudy u Domašova	PP	Olomouc	nebyl proveden
Vodopády Stříbrného potoka	PP	Jeseník	žádný
Brus	PP	Prostějov	1991
Dvorčák	PR	Hranice	1977

Pozn: „Nebyl proveden“ znamená, že botanický či fytoocenologický průzkum na této lokalitě nebyl vůbec proveden. „Žádný“ znamená, že nebyl proveden žádný inventarizační průzkum na lokalitě.

3. Zajistit zveřejnění seznamu ZCHÚ na internetových stránkách Kraje – termín do 10/2004.
4. Lokalizace některých ZCHÚ se částečně či zcela kryje s vyhlášenými ložiskovými územími. Konkrétní případy střetu těchto dvou zájmů jsou vypsány v tabulce 5. U MZCHÚ kategorie přírodní rezervace a přírodní památka Krajský úřad prověří vhodnost odpisu zásob, případně převedení zásob do zásob vázaných. Následně připraví příslušné podkladové materiály. U MZCHÚ národní kategorie Krajský úřad iniciuje odpis zásob či převedení do kategorie zásob vázaných u MŽP – termín do 12/2006.

Tabulka 5: Střet stávajících ložisek surovin se zvláště chráněnými územími

Ložisko	ZCHÚ	území III. obce
Mikulovice u Jeseníku	CHKO Jeseníky III.zóna	Jeseník
Bukovice u Jeseníku	CHKO Jeseníky IV.zóna	Jeseník
Mikulovice u Jeseníku	CHKO Jeseníky IV.zóna	Jeseník
Oskava	CHKO Jeseníky III.zóna	Šumperk
Mladoňov	CHKO Jeseníky III.zóna	Šumperk
Krásné	CHKO Jeseníky IV.zóna	Šumperk
Raškov	PR Na hadci	Šumperk
Měrotín - Skalka	PP Geologické varhany	Litovel
Mladeč - Třesín	PP Třesín, CHKO Lit. Pomoraví	Litovel
Hněvotín	NPP Na skále	Olomouc
Grygov – Tážaly	PR Království	Olomouc
Grygov	PP U strejčkova lomu, PP U bílých hlín	Olomouc
Horka 2	PP Častava, CHKO Lit. Pomoraví	Olomouc
Černovír	CHKO Lit. Pomoraví	Olomouc
Ľobodice – pzp.	NPR Zástudánčí	Přerov
Čelechovice na Hané	NPP Státní lom	Prostějov
Ludmírov	PP Taranka	Konice
Ponikev – Vojtěchov	PR Rudka	Konice

Střednědobý cíl:

1. Zajistit převedení zásob nerostných surovin do zásob vázaných či jejich odpis – termín do 12/2008.
2. Zajistit provedení základního botanického a fytoecnologického průzkumu (průzkumy definovat s ohledem na předmět ochrany) u následujících MZCHÚ (průzkumy starší 5 let, viz. tabulka 6) - termín do 12/2006 :

Tabulka 6: Maloplošná ZCHÚ v působnosti Kraje s botanickým inventarizačním průzkumem starším 5 let

Název MZCHÚ	Kategorie	Ill. obec	Inventarizační průzkum
Prameniště Hamerského potoka a U velké jedle	PP	Prostějov	1995
Lipovské úpolínové louky	PR	Konice, Prostějov	1998
Bučina u Suché louky	PR	Prostějov	1995
Louky pod skalami	PP	Prostějov	1997
Pod liščím kupem	PP	Prostějov	1997
Kněží hora	PR	Prostějov	1996
Kozí horka	PP	Prostějov	1999
Andělova zmla	PR	Prostějov	1995
Kopaniny	PP	Prostějov	1998
Pod panským lesem	PP	Prostějov	1997
Kamenice	PP	Přerov	1995
Smolenská luka	PR	Olomouc	1998
Lhotka u Přerova	PP	Přerov	1999
Chebzí	PP	Jeseník	1996
Škrabalka	PR	Lipník n. Bečvou	1995
Těšice	PP	Hranice	1995
Čubernice	PP	Prostějov	1996
Vinohrádky	PP	Prostějov	1999
Pavlečkova skála	PP	Prostějov	1998

- U MZCHÚ (PP Bázlerova pískovna – obojživelníci, PP Nebeský rybník – obojživelníci, ptáci, PP Modlen – mravenec množivý, PP Studený kout – mravenec lesní, PR Škrabalka – ptáci), u kterých je předmětem ochrany populace zvláště chráněného druhu živočicha, prověřit důvod ochrany: inventarizační průzkum starší 10 let – do 12/2005, inventarizační průzkum starší 5 let - termín do 12/2008.

Průběžný cíl:

- Zajišťování managementu ZCHÚ v souladu s plány péče.
- Aktualizace dat zveřejněných na internetových stránkách Kraje.
- U MZCHÚ (Příloha 2,3), jejichž lesní porosty neodpovídají svou druhovou skladbou přirozeným poměrům, připravit podkladové materiály a ve spolupráci s orgánem státní správy lesů zajistit jejich zapracování do nových LHP či LHO pro tato území – termín do 12/2008.
- Zahájit v rámci managementu ZCHÚ ve spolupráci s vlastníky pozemků přeměnu druhové skladby lesních porostů.

5. U následujících MZCHÚ (tabulka 7), která jsou obklopena zemědělsky obhospodařovanými plochami, prověřit vhodnost zatravnění jejich ochranného pásma a v odůvodněných případech ve spolupráci s příslušnými orgány státní správy, vlastníky a nájemci dotčených pozemků provést vlastní zatravnění – termín do 12/2008:

Tabulka 7: Maloplošná ZCHÚ navržená k zatravnění ochranného pásma

POVĚŘENÁ OBEC	KATEGORIE	NÁZEV ZCHÚ
Hranice	PP	Těšice
Jeseník	PR	Filipovické louky
Jeseník	PR	Vidnavské mokřiny
Jeseník	PP	Skalka pod Kaní horou
Konice	PR	Uhliska
Konice	PP	Na Kozénku
Konice	PP	V chaloupkách
Litovel	PR	Třesín
Litovel	PP	Malá Voda
Litovel	PP	Za mlýnem
Mohelnice	PR	Moravičanské jezero
Olomouc	PP	Bázlerova pískovna
Olomouc	PP	Častava
Olomouc	PP	Tučapská skalka
Olomouc	PP	U bílých hlin
Olomouc	PP	U strejčkova lomu
Prostějov	PR	Skelná huť
Prostějov	PP	Brániska
Prostějov	PP	Brus
Prostějov	PP	Kopaniny
Prostějov	PP	Kozí horka
Prostějov	PP	Louky pod Skalami
Prostějov	PP	Na hůrkách
Prostějov	PP	Návesní niva
Prostějov	PP	Nebeský rybník
Prostějov	PP	Nivské louky
Prostějov	PP	Pavlečkova skála
Prostějov	PP	Pod liščím kupem
Prostějov	PP	Pod Obrovou nohou
Prostějov	PP	Pod Záповědským kopcem
Prostějov	PP	Údolí Velké Hané
Prostějov	PP	U Žlíbku
Prostějov	PP	Vápenice
Prostějov	PP	Za hrnčičkou
Přerov	PP	Lhotka u Přerova

Poznámka:

1. V rámci prováděných inventarizačních průzkumů a zpracovávaných inventarizačních plánů vždy zhodnotit oprávněnost zvláštní ochrany konkrétní lokality.

3.4.6. Krajinotvorné programy

Krajský úřad, III. obce

Průběžný cíl:

1. Na svých internetových stránkách každoročně aktualizovat informace (včetně všech potřebných kontaktů) o možnosti získání finančních prostředků v rámci krajinotvorných programů pro veřejnost.

3.4.7. Zvláště chráněné druhy živočichů a rostlin, záchranné programy

Na území Olomouckého kraje byl prokázán výskyt celé řady zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Informace o rozšíření konkrétních druhů se však výrazně liší dle jednotlivých taxonomických skupin. Jako velice dobré je můžeme hodnotit v případě vyšších rostlin, netopýrů či ptáků. Naopak u skupin, které nejsou tradičně zpracovávány či chybí širší zázemí „amatérských badatelů“ jsou údaje naprosto nedostačující. Jedná se tak prakticky o všechny skupiny řazené mezi bezobratlé živočichy.

Krajský úřad, obce s rozšířenou působností (bod 3)

Průběžný cíl:

1. Věnovat zvýšenou pozornost lokalitám s prokázaným výskytem zvláště chráněného a/nebo „naturového“ druhu.
2. V případě uvažovaných zásahů do přírodně cenných lokalit vždy ukládat zpracování biologického hodnocení s důrazem na výskyt zvláště chráněných druhů či druhů náležejících do seznamu Natura 2000.
3. V případě zásahů, které by mohly ovlivnit populace či biotopy zvláště chráněných a/nebo Naturových druhů prosazovat eliminaci negativních dopadů a po ukončení zásahů pak návrat stanoviště do původního stavu. Pouze v nezbytných, zdůvodněných případech, přistoupit k záchrannému transferu.
4. Vybrat zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů spadající pod kompetence krajského úřadu a pro druhy bezprostředně ohrožené zpracovat záchranný program – do 07/2006:
5. Zahájit záchranné programy pro výše uvedené druhy rostlin a živočichů – do 04/2007.

3.4.8. Nepůvodní druhy

Nepůvodní druhy rostlin

Nepůvodní druhy rostlin (viz Analytická část, Databáze) představují z pohledu ochrany přírody poměrně značný problém. Ten spočívá jednak v samotném ohrožení původních společenstev a jejich druhové diverzity, jednak potenciální odstraňování těchto rostlin je poměrně komplikované a nákladné. Přesto je nutné věnovat problematice nepůvodních a invazních druhů rostlin zvýšenou pozornost, protože s postupující ruderalizací prostředí souvisí i zvyšující se trend rozšíření areálu těchto druhů rostlin.

Na našem území se vyskytuje obrovské množství nepůvodních druhů rostlin. Řada z nich ovšem nepředstavuje zvýšené riziko nekontrolovaného šíření. Podstatně nebezpečnější jsou neindigenní druhy, které dobře zdomácněly, rychle se šíří a vytlačují původní druhy rostlin.

Z našeho pohledu jsou nejrizikovější následující druhy rostlin:

křídlatka japonská (*Reynoutria japonica*)

křídlatka sachalinská (*Reynoutria sachalinensis*)

bolševník velkolepý (*Heracleum mantegazzianum*)

netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*)

topinambur hlíznatý (*Helianthus tuberosus*)

zlatobýl kanadský (*Solidago canadensis*)

zlatobýl obrovský (*Solidago gigantea*)

trnovník akát (*Robinia pseudoacacia*)

javorovec jasanolistý (*Negundo aceroides*, syn. *Acer negundo*)

pajasan žláznatý (*Ailanthus altissima*)

S křídlatkami, zlatobýly a především netýkavkou se můžeme primárně setkat nejčastěji v porostech doprovázejících vodní toky. Podél vodních toků se také rychle šíří krajinou. Křídlatka ovšem není na tato stanoviště vázána striktně a často se vyskytuje na různých ruderalizovaných místech, např. v intravilánech obcí a měst, na různých rozvojových plochách, podél silnic a železničních tratí apod. Podobná stanoviště si vybírá i slunečnice topinambur, která byla navíc aktivně rozšiřována pro přikrmování zvěře, a oba druhy zlatobýlu. Bolševník není na území Olomouckého kraje rozšířen v takovém množství, jako v jiných částech ČR, přesto je nutné jeho přítomnost monitorovat a zajistit likvidaci rostlin.

Poslední tři druhy v seznamu představují dřeviny, na které je dle naší zkušenosti z průzkumů v terénu zaměřit pozornost. O negativním vlivu akátu na rostlinná společenstva je k dispozici velké množství odborných pramenů. Především v teplejších oblastech představuje silně

expanzivní druh a přinejmenším na územích zvláště chráněných území by měl být v rámci managementu o tato území odstraňován. Stejně expanzivně se projevuje i javorovec jasanolistý, který bývá často využíván v městských výsadbách jako okrasná dřevina. V současnosti je už ale běžným druhem i na přirozených stanovištích ve volné krajině. Pajasan žláznatý není na území Olomouckého kraje zatím více rozšířen. V jiných částech Moravy je ale běžnější a projevuje se jako konkurenčně velmi silný druh s výjimečnou reprodukční schopností. Proto by mělo být rozšíření na území našeho kraje monitorováno.

Obce s rozšířenou působností

Krátkodobý cíl:

1. Na území ve své působnosti zmapovat lokality s výskytem výše uvedených invazních druhů rostlin a ve spolupráci s vlastníky pozemků zajistit jejich likvidaci. Doporučujeme metodu likvidace konzultovat s AOPK, aby byla zajištěna optimální účinnost s ohledem na jednotlivé druhy – termín do 12/2007.
2. Připravit propagační materiály o nepůvodních druzích rostlin za účelem zvýšení informovanosti obyvatel – termín do 12/2005.

3.4.9. Památné stromy

Na území kraje je celkem 266 památných stromů, které byly v posledních čtyřech letech v terénu kontrolovány z hlediska zdravotního stavu a zaměřeny pomocí GPS. Všechny stromy byly znovu v terénu dohledány, zaměřeny GIS a vyfotografovány v letošním roce v souvislosti se zpracováváním Konceptu. Tyto aktuální údaje budou doplněny do databáze. Z tohoto důvodu také v rámci předkládané Konceptní části nedoporučujeme konkrétní památné stromy, u nichž by měl být řešen např. zdravotní stav, přehodnocena jejich ochrana apod. Takové stromy musí být na základě údajů v Databázi vytipovány příslušným orgánem ochrany přírody a ve spolupráci s odborně způsobilou osobou bude navržen postup řešení problémového stavu.

Úkoly

Krajský úřad

Krátkodobý cíl

1. Zpřístupnit evidenci památných stromů na svých oficiálních www stránkách včetně GIS – do 6/2005

Průběžný cíl

1. Aktualizovat evidenci památných stromů prezentovaných na oficiálních www stránkách

Pověřené obecní úřady

Krátkodobý cíl

1. Předání vyhlášovacích dokumentů k jednotlivým památným stromům do Ústředního seznamu ochrany přírody – do 6/2005.
2. U vytipovaných památných stromů provést základní ošetření tak, aby došlo ke stabilizaci jejich stavu a ten se dále závažným způsobem nezhoršoval – do 12/2006.
3. Provést kontrolu označení památných stromů a popřípadě zajistit jejich označení, které musí odpovídat platné legislativě – do 6/2006.

Průběžný cíl

1. Sledovat stav vyhlášených památných stromů v obvodu své územní působnosti a přijímat adekvátní opatření k zajištění jejich ochrany a vyhovujícího stavu včetně zajištění řádného označení v souladu s platnou legislativou.
2. V případě vyhlášení nových památných stromů postoupit vyhlášovací dokumentaci ústřednímu seznamu ochrany přírody, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností a krajskému úřadu.

Poznámka

1. U nově vyhlášených památných stromů provést jejich zaměření.
2. Nové památné stromy vyhlášovat až po konzultaci s AOPK ČR.

3.4.10. Natura 2000

Natura 2000 je podle zákona¹ celistvá evropská soustava území se stanoveným stupněm ochrany, která umožňuje zachovat přírodní stanoviště a stanoviště druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit. Na území České republiky je Natura 2000 tvořena ptačími oblastmi a evropsky významnými lokalitami, které požívají smluvní ochranu (podle § 39 zákona) nebo jsou chráněny jako zvláště chráněné území (jejich kategorie viz § 14 zákona).

Podrobný výklad a definice poměrně složitých pojmů nutných k pochopení problematiky soustavy Natura 2000 obsahuje znění § 3 zákona o ochraně přírody a krajiny. Postup při vytváření soustavy Natura 2000 a způsoby zajištění její ochrany stanoví podrobně novelizovaný § 45 zákona o ochraně přírody a krajiny.

Detailnější informace k problematice Natura 2000, stejně tak i informace o ptačích oblastech navrhovaných na území Olomouckého kraje, jsou uvedeny v přílohové části této práce (Příloha 4).

Úkoly Krajského úřadu při přípravě a ochraně soustavy Natura 2000 jsou stanoveny zněním § 77a zákona o ochraně přírody a krajiny ve vazbě na § 45 téhož zákona.

Krajské úřady se podílejí na vytváření soustavy Natura 2000 zejména podle ustanovení § 45c zákona o ochraně přírody a krajiny. U lokalit, navržených v národním seznamu do kategorie PR a PP a které se současně nachází mimo CHKO, jsou krajské úřady příslušným orgánem ochrany přírody, který je ze zákona povinen upozornit vlastníky pozemků v těchto lokalitách prostřednictvím orgánů obce, zpravidla formou veřejné vyhlášky, že ochrana jejich pozemků může být zajištěna smluvně². Krajské úřady jsou oprávněny (v případě zájmu vlastníků) tuto smluvní ochranu realizovat podle § 39 zákona o ochraně přírody a krajiny (viz kompetence krajských úřadů podle § 77a zákona o ochraně přírody a krajiny).

Pokud vlastník ve lhůtě 60 dnů ode dne doručení upozornění o možnosti (nabídce) smluvní ochrany neučiní žádný písemný úkon směřující k uzavření smlouvy, nebo na základě tohoto úkonu nedojde ve lhůtě jednoho roku k uzavření smlouvy, bude evropsky významná lokalita vyhlášena jako zvláště chráněné území v kategorii ochrany stanovené národním seznamem, a to postupem stanoveným tímto zákonem pro vyhlášení zvláště chráněného území příslušné kategorie. Odlišnou kategorii zvláště chráněného území může v odůvodněných

¹ zákon č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění

² Samozřejmě, pokud to dikce § 39 zákona č.114/1992 Sb. připouští – jedná-li se o lokalitu, která dosud *není* chráněna v některé kategorii ZCHÚ (kategorie ZCHÚ viz § 14 zákona).

případech výjimečně podle povahy evropsky významné lokality stanovit Ministerstvo životního prostředí.

Vyhlášení zvláště chráněných území v kategorii PR a PP mimo CHKO provedou krajské úřady nejpozději do 6 let od přijetí lokality do evropského seznamu. Při vymezení ochranných podmínek zvláště chráněného území se zohlední výsledky projednání s vlastníky a nájemci pozemků. O vypořádání připomínek z tohoto projednání vede orgán ochrany přírody správní řízení, jehož účastníkem jsou pouze ti vlastníci a nájemci, kteří připomínky vznesli.

Po zveřejnění „národního seznamu“ ve Sbírce zákonů požívají evropsky významné lokality z tohoto seznamu a tzv. „sporné lokality“ (viz výklad pojmů v § 3 zákona o ochraně přírody a krajiny) tzv. „předběžnou ochranu“ (§ 45b zákona o ochraně přírody a krajiny). U lokalit, navržených v národním seznamu do kategorie PR a PP a které se současně nachází mimo CHKO, uplatňují přísný režim „předběžné ochrany“ právě krajské úřady.

Ve vymezených ptačích oblastech, v nichž se nenachází CHKO, NPR nebo NPP, mohou krajské úřady o podmínkách hospodaření uzavřít s vlastníkem nebo nájemcem pozemku smlouvu. Pokud vlastníci nebo nájemci pozemků projeví písemně o uzavření takové smlouvy zájem, krajský úřad je s nimi povinen ve lhůtě 90 dnů zahájit o této smlouvě jednání. Orgán ochrany přírody krajského úřadu smlouvu uzavře, pokud tato smlouva nebude v rozporu s právními předpisy Evropských společenství a zákonem o ochraně přírody a krajiny. Pokud smlouva na základě požadavků vlastníka nebo nájemce pozemku obsahuje ustanovení o provádění činností podmíněných souhlasem orgánu ochrany přírody podle odstavce 2 § 45e zákona o ochraně přírody a krajiny, pak tento souhlas se pro danou činnost prováděnou vlastníkem nebo nájemcem pozemku nevyžaduje

Úkoly při ochraně a managementu soustavy Natura 2000 :

Krajské úřady vydávají stanoviska podle § 45i a zajišťují sledování stavu podle § 45f zákona o ochraně přírody a krajiny pro (A) evropsky významné lokality, chráněné jako ZCHÚ v kategorii PR nebo PP nebo požívající smluvní ochranu, byla-li pro ně v „národním seznamu“ navržena kategorie PR nebo PP a leží-li současně mimo CHKO a pro (B) ptačí oblasti, v nichž se nenachází CHKO, NPR nebo NPP³. Je třeba upozornit, že tato stanoviska budou vydávána i pro záměry a koncepce, které se přímo územně evropsky významných

³ Na území Olomouckého kraje se jedná o Ptačí oblast Kralický Sněžník, v níž se nenachází CHKO, ani NPR a NPP.

lokalit nedotýkají, avšak mohou je ovlivnit. koordinaci této činnosti mezi krajskými úřady a správami CHKO zajišťuje MŽP.

V evropsky významných lokalitách, které jsou současně vyhlášeny jako přírodní rezervace (PR) nebo přírodní památky (PP) a neleží v území CHKO, krajské úřady: rozhodují o omezení výkonu práva myslivosti a rybářství v přírodních rezervacích, udělují výjimky ze zákazů v přírodních rezervacích, vydávají souhlasy k činnostem stanoveným v bližších ochranných podmínkách přírodních rezervací a přírodních památek, vydávají předchozí souhlasy k činnostem na území ochranných pásem přírodních rezervací a přírodních památek, schvalují plány péče o přírodní rezervace a přírodní památky a zajišťují péči o tato území.

V ptačích oblastech, v nichž se nenachází CHKO, NPR nebo NPP, je krajský úřad příslušným orgánem státní správy ochrany přírody k vydávání povolení, souhlasů a stanovisek nebo výjimek ze zákazů podle § 45g zákona o ochraně přírody a krajiny (s výjimkou záležitostí, týkajících se kriticky a silně ohrožených druhů rostlin a živočichů, kdy je kompetentním orgánem správa CHKO).

Působnost krajského úřadu se nevztahuje na území chráněných krajinných oblastí (CHKO), národních přírodních rezervací (NPR), národních přírodních památek (NPP) a Ptačích oblastí, na jejichž území se nachází CHKO, NPR nebo NPP.

Navržené evropsky významné lokality na území Olomouckého kraje

Informace o jednotlivých navržených lokalitách jsou uspořádány v tomto pořadí:

1. Název lokality, kód, obvod P III
2. Základní charakteristika lokality
3. Problematika (možnosti vyhlášení za MZCHÚ nebo zda se navrhuje spíše smluvní ochrana, případně otázka úpravy hranic, hlavní zásady pro ochranu a management lokality)
4. Navrhovaná kategorie MZCHÚ
5. Krátkodobý úkol pro KrÚ⁴
6. Střednědobý úkol pro KrÚ
7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ

⁴ pokud je lokalita navrhována v kategorii „národní“ (NPR, NPP), tak žádné úkoly pro KrÚ nebudou uváděny

Lokality na území obcí s rozšířenou působností Olomouc, Zábřeh a Přerov

1. Horní Morava, Zábřeh

2. Tok řeky Moravy s výskytem prioritních druhů.
3. Dominantní vlastník dotčených území je ČR – Povodí Moravy s.p. Možnost vyhlášení MZCHÚ je zřejmě vysoká, v první etapě přípravy MZCHÚ je nutné připravit návrh plánu péče respektující jak zájmy ochrany přírody, tak i oprávněné zájmy a zákonné povinnosti správce toku. Plán péče je nutné připravovat na vysoké odborné úrovni za účasti ichtyologa (specialisty na mihule a ryby), vodohospodáře (specialisty pro správu vodních toků a protipovodňovou ochranu) a krajináře (specialisty na břehové porosty).
4. Navrhovaná kategorie : Přírodní památka
5. Krátkodobý úkol pro KrÚ : připravit návrh plánu péče o lokalitu v kategorii „Přírodní památka“, respektující jak zájmy ochrany přírody, tak i oprávněné zájmy a zákonné povinnosti správce toku, návrh plánu péče projednat s vlastníky.
6. Střednědobý úkol pro KrÚ : Zahájit vyhlášovací řízení „Přírodní památky“.
7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ : Zajišťovat označení a management lokality podle plánu péče.

1. Olomouc – Černovír, Olomouc

2. Lokalita tůň v lužním lese s výskytem prioritních druhů, navazující rozsáhlý komplex lužního lesa a slatinných luk i trvalých travních porostů, krajinářsky velmi hodnotné území. Výskyt řady dalších druhů vzácných a ohrožených mokřadních rostlin i živočichů, lokalita evidovaná jako regionální mokřad v rámci Ramsarské konvence, součást ÚSES.
3. Území je výrazně ovlivněno vodárenským jímáním podzemní vody, je součástí pásma hygienické ochrany vodního zdroje. Je zde navrhováno registrovat velkoplošný významný krajinný prvek (VKP). V území probíhá dlouhodobý biologický monitoring a záchranné transfery mokřadních rostlin (občanské sdružení Sagittaria).
4. Navrhovaná kategorie : Přírodní památka.
5. Krátkodobý úkol pro KrÚ : připravit návrh vymezení budoucí „Přírodní památky“ s ohledem na navrhovanou registraci VKP.
6. Střednědobý úkol pro KrÚ : Připravit návrh plánu péče o lokalitu v kategorii „Přírodní památka“, respektující jak zájmy ochrany přírody, tak i oprávněné zájmy vodárenské, návrh plánu péče projednat s vlastníky. Zahájit vyhlášovací řízení „Přírodní památky“.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ : Zajišťovat označení a management lokality podle plánu péče.

1. Malý Kosíř, Olomouc

2. Vyhlášená přírodní rezervace s výskytem význačné teplomilné vegetace.
3. V rámci mapování biotopů pro soustavu Natura 2000 bylo navrženo nově přiřčenit do současné PR další území xerotermů v blízkém sousedství stávající PR.
4. Navržená kategorie : Přírodní rezervace – návrh na územní rozšíření.
5. Krátkodobý úkol pro KrÚ : vymezit hranice navrhovaného rozšíření PR a oslovit vlastníky pozemků ve spolupráci s obcí formou veřejné vyhlášky s nabídkou smluvní ochrany území mimo stávající PR (zákonná povinnost pro KrÚ po zveřejnění „národního seznamu“, jde o povinnost orgánu ochrany přírody plynoucí ze zákona), dále podle výsledků zájmu či nezájmu oslovených vlastníků připravit návrh plánu péče o rozšířené území PR. Současně trvale zajišťovat realizaci managementu území (zejména pravidelné kosení a úklid pokosené biomasy) podle plánu péče o stávající PR.
6. Střednědobý úkol pro KrÚ : zahájit vyhlášovacím řízením rozšíření PR.
7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ : vyhlásit rozšíření PR,

1. Vápenice, Olomouc

2. Vyhlášená přírodní památka s výskytem význačné teplomilné vegetace
3. Na základě plánu péče je zajišťován potřebný management (kosení a úklid pokosené biomasy).
4. Navržená kategorie : Přírodní památka – beze změny.
5. Krátkodobý úkol pro KrÚ : trvale zajišťovat stávající management území, zajistit řádné označení území v terénu.
6. Střednědobý úkol pro KrÚ : trvale zajišťovat stávající management území.
7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ : trvale zajišťovat stávající management území, provést botanickou inventarizaci a monitoring území a na jejich základě provést aktualizaci plánu péče.

1. Království, Olomouc

2. Velmi významný komplex přírodních stanovišť s výskytem prioritních druhů, lokalita je dnes již částečně chráněna.
3. V území je vyhlášena přírodní rezervace s ochranným pásmem, hranice rezervace jsou vymezeny nevyhovujícím způsobem. V rámci mapování biotopů bylo navrženo

přičlenit k lokalitě i teplomilné fragmenty lesíků mimo nivu východně od lesního komplexu. Lze předpokládat nesouhlas dominantního správce pozemků (Správy lesů města Olomouce) k úpravě hranic rezervace. Nesouhlas správce pozemků by zřejmě bylo možné překonat po zajištění finanční kompenzace vzniklé újmy na lesním hospodaření (viz možnosti dané zákonem č.114/92 Sb.).

4. Navržená kategorie : Přírodní rezervace – návrh na rozšíření.
5. Krátkodobý úkol pro KrÚ : připravit návrh na rozšíření PR, hranice přírodní rezervace vést jednoznačně po okraji lesního komplexu. Případné nesouhlasy vlastníků k rozšíření PR se pokusit řešit dohodou o kompenzaci vznikající újmy na lesnickém hospodaření podle § 58 zákona č.114/1992 Sb. ve spolupráci se Správou ochrany přírody.
6. Střednědobý úkol pro KrÚ : zahájit vyhlášovacím řízením pro rozšíření rezervace, po vyhlášení rezervace zajistit řádné označení hranic rezervace v terénu. Připravit návrh naučné stezky v území.
7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ : Realizovat naučnou stezku, zajišťovat ochranu a monitoring území podle plánu péče.

1. U Bílých hlín, U Strejčkova lomu, Olomouc

2. Velmi významné lokality xerothermní vegetace v těsném sousedství, stávající vyhlášené „přírodní památky“.
3. V území provádí botanický monitoring občanské sdružení Sagittaria. Chybí řádné označení území v terénu. Lokalita je bezprostředně ohrožena záměrem výstavby silničního obchvatu obce Krčmaň.
4. Navržená kategorie : Přírodní památka – rozšíření a vyhlášení ochranného pásma.
5. Krátkodobý úkol pro KrÚ : připravit návrh (včetně plánu péče) na nové vymezení hranice ZCHÚ v kategorii „Přírodní památka“ včetně zvláště vyhlášeného ochranného pásma. Jako jednu z možných variant řešení střetu s navrženým silničním obchvatem vyžadovat v rámci kompenzací od investora, aby zajistil výkup pozemků v navrženém ochranném pásmu PP od soukromých vlastníků a zatravnění těchto pozemků ochranného pásma. Zajišťovat management území (zejména kosení travních porostů a odvoz biomasy) podle plánu péče, ihned zajistit řádné označení území v terénu.
6. Střednědobý úkol pro KrÚ : Vyhlásit nové vymezení PP a ochranného pásma, zajišťovat management území podle plánu péče, udržovat označení území v terénu, v jarním období zajistit alespoň občasný dohled Stráže přírody v lokalitě.
7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ : zajišťovat management území podle plánu péče, udržovat označení území v terénu, v jarním období zajistit alespoň občasný dohled Stráže

přírody v lokalitě, zajišťovat odborný botanický monitoring území a na jeho základě aktualizovat plán péče.

- 1. Morava – Chropyňský luh, Olomouce, Přerov, zasahuje i do Zlínského kraje**
2. Velmi rozsáhlý komplex cenných přírodních stanovišť i druhových lokalit. Součástí lokality je i vyhlášená Národní přírodní rezervace Zástudánčí.
3. Územně velmi rozsáhlá lokalita s velice komplikovanými vlastnickými poměry a mnoha zájmy (vodárenské zájmy, podzemní zásobník plynu, zájmy na intenzivním lesním hospodaření, povinnosti správce vodohospodářsky významného toku Moravy atd.....). Při předjednávání návrhu soustavy Natura 2000 s dotčenými vlastníky, obcemi a kraji bylo dohodnuto, že z původního návrhu lokality bude vyřazen dobývací prostor štěrkopísků u Tovačova a dále že celé rozsáhlé území Chropyňského luhu bude na základě odborného návrhu AOPK rozčleněno na několik dílčích územních celků, které budou navrhovány jako samostatné lokality.
4. Navržené kategorie : Není ještě zcela vyjasněno. Bude zde navrhováno několik jednotlivých ZCHÚ v různých kategoriích. Optimálním řešením by bylo celý územní komplex Chropyňského (s výjimkou těžebního prostoru u Tovačova) vyhlásit jako „přírodní park“ ve spolupráci se Zlínským krajem.
5. Krátkodobý úkol pro KrÚ : dohodnout konečnou verzi rozčlenění celého územního komplexu na jednotlivé dílčí lokality. Připravit vyhlášení celého územního komplexu za „Přírodní park“ ve spolupráci se Zlínským krajem..
6. Střednědobý až dlouhodobý úkol pro KrÚ : V případě dořešení výše uvedeného konsensu v celém území připravit odborné podklady (plány péče) a zahájit vyhlášovacím řízením jednotlivých ZCHÚ; ve spolupráci se Zlínským krajem vyhlásit velkoplošný „přírodní park“.

1. Dřevohostický les, Přerov

2. Lokalita významná přítomností lesních stanovišť s převahou dubohabřin.
3. Komplex bývalých tzv. selských lesíků s poměrně velkým množstvím soukromých vlastníků a s podílem vlastnictví obcí.
4. Navržená kategorie : Přírodní památka.
5. Krátkodobý úkol pro KrÚ : Po vyhlášení „národního seznamu“ ve Sbírce zákonů oslovit všechny vlastníky pozemků v lokalitě s návrhem na uzavření smluvní ochrany podle § 39 zákona č.114/92 Sb., podle jejich stanovisek zvážit další postup.

6. Střednědobý a dlouhodobý úkol pro KrÚ : Na základě jednání s vlastníky pozemků a dotčenými obcemi případně připravit návrh plánu péče o MZCHÚ v kategorii „Přírodní památka“ a pokusit se jej projednat v rámci vyhlášovacieho řízení.

1. Přestavlický les, Přerov

2. Lokalita významná přítomností lesních stanovišť s převahou dubohabřin.
3. Komplex bývalých tzv. selských lesíků s poměrně velkým množstvím soukromých vlastníků a s podílem vlastnictví obcí.
4. Navržená kategorie : Přírodní památka.
5. Krátkodobý úkol pro KrÚ : Po vyhlášení „národního seznamu“ ve Sbírce zákonů oslovit všechny vlastníky pozemků v lokalitě s návrhem na uzavření smluvní ochrany podle § 39 zákona č.114/92 Sb., podle jejich stanovisek zvážit další postup.
6. Střednědobý a dlouhodobý úkol pro KrÚ : Na základě jednání s vlastníky pozemků a dotčenými obcemi případně připravit návrh plánu péče o MZCHÚ v kategorii „Přírodní památka“ a pokusit se jej projednat v rámci vyhlášovacieho řízení.

1. Lesy u Bezuchova , Přerov

2. Lokalita významná přítomností lesních stanovišť s převahou dubohabřin.
3. Několik menších „polních lesíků“ (bývalé tzv. selské lesy) s poměrně velkým množstvím soukromých vlastníků a s podílem vlastnictví obcí.
4. Navržená kategorie : Přírodní památka.
5. Krátkodobý úkol pro KrÚ : Po vyhlášení „národního seznamu“ ve Sbírce zákonů oslovit všechny vlastníky pozemků v lokalitě s návrhem na uzavření smluvní ochrany podle § 39 zákona č.114/92 Sb., podle jejich stanovisek zvážit další postup.
6. Střednědobý a dlouhodobý úkol pro KrÚ : Na základě jednání s vlastníky pozemků a dotčenými obcemi případně připravit návrh plánu péče o MZCHÚ v kategorii „Přírodní památka“ a pokusit se jej projednat v rámci vyhlášovacieho řízení.

Druhové lokality :

Bílá Lhota – půda kostela (Litovel) (*netopýři*)

Chudobín – kopule zvonice evangelického kostela (Litovel) (*netopýři*)

Čechy pod Kosířem – zámek (Prostějov) (*netopýři*)

Otaslavice – kostel (Prostějov) (*netopýři*)

Vlkoš – statek (Přerov) (*netopýři*)

Týn nad Bečvou (Přerov) (*kuňka ohnivá*)

Dolní a Prostřední Svrčov (Lipník nad Bečvou) (*kuňka ohnivá*)

Veselíčko – půda diagnostického ústavu v zámečku (Lipník nad Bečvou) (*netopýří*)

Ohrozim – Horka (Prostějov) (*kuňka ohnivá*)

Protivanov (Prostějov) (*modrásek bahenní*)

Stráň nad Huťským potokem (Prostějov) (*hořeček český*)

Úkoly pro KrÚ (vyplývající z dikce § 45 zákona č. 114/1992 Sb.) :

1. sdělit informace o jednotlivých lokalitách orgánům ochrany přírody na jednotlivých územně příslušných pověřených ObÚ

2. zjistit a oslovit vlastníky s návrhem řešit ochranu lokalit uzavřením smlouvy o ochraně lokality podle § 39 zákona č.114/1992 Sb.

Poznámka : V uvedených lokalitách již (bez ohledu na stanovisko vlastníka) podle zákona č.114/1992 Sb. platí druhová ochrana pro druhy rostlin a živočichů !

Lokality v soustavě Natura 2000 v kompetenční působnosti správ chráněných krajinných oblastí⁵ :

Lokality v územní působnosti Správy CHKO Litovelské Pomoraví :

Litovelské Pomoraví (včetně návrhu na rozšíření v obvodu pověřené obce Zábřeh)

Špraněk

Kosíř – lomy

Hrdibořické rybníky

Bečva - Žebračka

Lokality na území pověřených obcí Jeseník, Šumperk a Uničov

Z navrhovaných evropsky významných lokalit v Olomouckém kraji, které dostala Správa CHKO Jeseníky za úkol předjednat, není žádná v takovém stavu, kdy by bylo možno předmět ochrany označit za bezprostředně ohrožený.

I přesto byly vytipovány dosud z pohledu hlavního předmětu ochrany nechráněné dvě nejvýznamnější (**) lokality, kterým je potřeba ihned a trvale věnovat zvýšenou pozornost a další čtyři velmi významné (*), na něž by rovněž měl orgán ochrany přírody zaměřit svou pozornost hned následně. Ostatní lokality jakkoliv jsou hodnotné nepředstavují mimořádně významná území a předmět ochrany zde v současnosti není ohrožený.

Rozlohy lokalit nejsou udávány, neboť během předjednávání docházelo k úpravám vymezení, aktuální výměry doposud nejsou upřesněny.

⁵ Tyto lokality jsou v „národním seznamu“ navrhovány do kategorie „národní přírodní rezervace“ nebo „národní přírodní památka“, popřípadě výhledově jako územní rozšíření CHKO.

1. Černá Voda – kostel, CZ0713724, Jeseník

2. Obec Černá Voda leží v Žulovské pahorkatině asi 10 km severoseverozápadně od Jeseníku a 4 km východně od Žulové. K ochraně je navržena půda katolického kostela vedle obecního úřadu s výskytem **vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros*)**, který zde tvoří regionálně významnou letní kolonii čítající 13 – 50 samic.

Zranitelnost: Případná oprava střechy nebo střešních krovů v době přítomnosti letní kolonie.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka. Vhodnější je řešit ochranu u tohoto typu EVL smluvně. Vlastník s předpokládanou ochranou souhlasí.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Oslovit vlastníka s návrhem na smluvní ochranu, uvědomit všechny zainteresované osoby.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: zajistit ochranu (smluvní či administrativní), zajistit posouzení stavu střechy a případně zpracovat způsob šetrné rekonstrukce a navrhnout z pohledu zajištění předmětu ochrany trvale udržitelné využití půdních prostor.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Pravidelně odstraňovat výkaly netopýrů, zajistit izolaci podlahy a udržovat ji ve funkčním stavu. Monitoring

1. Černá Voda – kulturní dům, CZ0713725, Jeseník

2. Obec Černá Voda leží v Žulovské pahorkatině asi 10 km severoseverozápadně od Jeseníku a 4 km východně od Žulové. Předmětem ochrany je půdní prostor kulturního domu v obci Černá Voda v sousedství obecního úřadu s výskytem největší známé kolonie **netopýra brvitého (*Myotis emarginatus*)** v Olomouckém kraji a pravděpodobně i ČR.

Zranitelnost: Případná oprava střechy nebo střešních krovů v době přítomnosti letní kolonie.

V minulých letech hrozilo uzavření půdního prostoru ze strany obecního úřadu v Černé Vodě, protože moč a výkaly produkované kolonií prosáklly stropem do tanečního sálu a hrozilo zřícení stropu. Ve spolupráci s AOPK ČR se v roce 2002 podařilo zajistit nápravná opatření a tím i zachovat stanoviště kolonie do budoucích let.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka. Vhodnější je řešit ochranu u tohoto typu EVL smluvně. Vlastník s předpokládanou ochranou souhlasí.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Oslovit vlastníka s návrhem na smluvní ochranu, uvědomit všechny zainteresované osoby.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajistit ochranu (smluvní či administrativní), zajistit posouzení stavu střechy a případně zpracovat způsob šetrné rekonstrukce a navrhnout z pohledu zajištění předmětu ochrany trvale udržitelné využití půdních prostor.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Pravidelně odstraňovat výkaly netopýrů, udržovat izolaci podlahy ve funkčním stavu. Monitoring.

1. ****Hadce a bučiny u Raškova, CZ0714084, Šumperk**

2. Lokalita se nachází asi 1 km SZ od obce Raškov, zahrnuje přírodní rezervaci Na hadci. Významná jsou reliktní bezlesá stanoviště na hadcových skalkách s výskytem **sleziníku nepravého (*Asplenium adulterinum*)**, jehož populace dosahuje počtu 500 trsů. Zranitelnost: Hlavním ohrožením je holosečné hospodaření v lese. Sleziník v současnosti není na této lokalitě bezprostředně ohrožen.
- 3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní rezervace (rozšířená) a rozsáhlé ochranné pásmo. LČR, s.p. s vyhlášením takto souhlasí.
5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Vyloučit nebo omezit mýtní holosečné těžby, upřednostnit podrovní způsob hospodaření, v rezervaci způsob výběrný.
6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajistit administrativní ochranu území, zpracovat plán péče.
7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Vhodnými zásahy přibližovat druhové složení a prostorovou strukturu lesa přírodě blízkému stavu v PR, v ochranném pásmu přejít na podrovní způsob hospodaření s ponecháváním části stromů do dalšího obmýtí. Monitoring.

1. **Hanušovice – kostel, CZ0713723, Šumperk**

- Katolický kostel v Hanušovicích leží asi 2 km severoseverovýchodně od soutoku Branné s Moravou. Půda kostela hostí velmi významnou letní kolonii **netopýra velkého (*Myotis myotis*)** dosahující počtu 450 jedinců. Zranitelnost: Riziko může představovat případná oprava střechy v letním období, není však aktuální.
- 3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka. Vhodnější je řešit ochranu u tohoto typu EVL smluvně. Vlastník s předpokládanou ochranou souhlasí.
5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Oslovit vlastníka s návrhem na smluvní ochranu, uvědomit všechny zainteresované osoby.
6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajistit ochranu (nejlépe smluvní), zajistit posouzení stavu střechy a případně zpracovat způsob šetrné rekonstrukce a navrhnout z pohledu zajištění předmětu ochrany trvale udržitelné využití půdních prostor.
7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Pravidelně odstraňovat výkaly netopýrů, izolovat podlahu proti pronikání exkrementů letounů. Monitoring.

1. Chrastický hadec, CZ0712187, Šumperk

2. Lokalita představuje Přírodní památku Chrastický hadec, ležící asi 1 km jv. od obce Chrastice (okr. Šumperk).

Sleziník nepravý (*Asplenium adulterinum*) jako evropsky významný druh zde roste ve štěrbinách a na plošinách skalek ve vytěženém jámovém lomu a na svahové suti v jv. části lokality. Jedná se o jednu z nejbohatších populací tohoto druhu na Moravě.

Zranitelnost: Jediné riziko zde může představovat postupné zarůstání skalek náletovými dřevinami.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Realizací opatření plánu péče zajistit udržení nebo zlepšení stavu předmětu ochrany. Monitoring.

1. Kobylá - domov důchodců, CZ0713733, Jeseník

2. Prostor mezi falešným stropem prvního patra a podlahou druhého patra budovy a půdní prostor domova důchodců vedle kostela (bývalý zámeček) v Kobylé hostí o regionálně významnou letní kolonii **vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros*)**.

Zranitelnost: Riziko může představovat případná oprava střechy v letním období, není však aktuální.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka. Vhodnější je řešit ochranu u tohoto typu EVL smluvně. Vlastník (obec) s předpokládanou ochranou souhlasí.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Oslovit vlastníka s návrhem na smluvní ochranu, uvědomit všechny zainteresované osoby.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajistit smluvní ochranu umožňující trvale udržitelné využití půdních prostor.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Pravidelně odstraňovat výkaly netopýrů, případně zajistit izolaci podlahy a udržovat ji ve funkčním stavu. Monitoring.

1. Libina – statek, CZ0713734, Šumperk

2. Půda nad výměnkem u statku rodiny Černuškových hostí letní kolonii **netopýra brvitého (*Myotis emarginatus*)** regionálního významu.

Zranitelnost: bez ohrožení

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka. Vhodnější je řešit ochranu u tohoto typu EVL smluvně. Vlastník (Černuškovi) s předpokládanou ochranou souhlasí, dohodnutá je změna názvu lokality na **Libina u Černušků**.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Oslovit vlastníka s návrhem na smluvní ochranu.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajistit smluvní ochranu umožňující trvale udržitelné využití půdních prostor.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Pravidelně odstraňovat výkaly netopýrů, zajistit izolaci podlahy a udržovat ji ve funkčním stavu. Monitoring.

1. Lipová-lázně - mateřská školka, CZ0713735, Jeseník

2. Letní kolonie vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros*) na půdě mateřské školy v Horní Lipové představující jednu z pěti nejvýznamnějších letních kolonií tohoto druhu v ČR. Zranitelnost: Obec má zájem v následujících letech provést rekonstrukci půdy a upravit na skladovací prostory, kategoricky požaduje smluvní ochranu, souhlasí s ponechání části půdy po rekonstrukci pro vrápence.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka. Vhodnější je řešit ochranu u tohoto typu EVL smluvně. Vlastník s předpokládanou ochranou podmínečně souhlasí.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Oslovit obec s návrhem na smluvní ochranu, uvědomit všechny zainteresované osoby.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajistit ochranu (smluvní), zajistit posouzení stavu střechy a případně zpracovat alternativní způsob šetrné rekonstrukce a navrhnout z pohledu zajištění předmětu ochrany trvale udržitelné využití půdních prostor.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Pravidelně odstraňovat výkaly netopýrů, zajistit izolaci podlahy a udržovat ji ve funkčním stavu. Monitoring.

1. Písečná – mokřad, CZ0713385, Jeseník

2. Lokalita se nachází v obci Písečná na levém břehu Bělé severně od severního meandru říčky, představuje uměle vytvořené (vybagrované) tůně a rigoly u údolním jasano-olšovém luhu v nivě drobného potoka. Navrženo pro ochranu **kuňky žlutobřiché (*Bombina variegata*)**.

Zranitelnost: V lokalitě probíhá občasná samovýroba dřeva.

Sdružení Lacerta lokalitu monitoruje.

Při předjednávání byly vyjmuty pozemky soukromých vlastníků v jihozápadní části lokality, kde se kuňka nerozmnožuje.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka. LČR s.p. i obec s ochranou souhlasí za předpokladu neexistence ochranného pásma.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Monitoring populace a tůní, případně jejich šetrná ochrana

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Údržba tůní, zajištění administrativní ochrany.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Realizací opatření plánu péče zajistit udržení nebo zlepšení stavu předmětu ochrany. Monitoring.

1. Pod Rudým vrchem, CZ0712189, Šumperk

2. Převážně smrkem zalesněné svahy údolí potoka Staříč v obci Pleče, asi 5 km severozápadně od Jindřichova na Moravě hostí poměrně silnou a perspektivní populaci **střevíčníku pantoflíčku (*Cypripedium calceolus*)** na dvou dílčích lokalitách.

Zranitelnost: Populace je ohrožená případnou těžbou a přibližováním dřeva v lesních porostech, dále živelným vyrýváním rostlin, zejména v případě zveřejnění lokalizace výskytu střevíčníku.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka. LČR, s.p. s ochranou souhlasí.

Dohodnuta změna názvu na **Pod Rudným vrchem**.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Oslovit LS Hanušovice a dohodnout vyloučení rozsáhlejší těžby znamenající riziko změny světelných poměrů nebo vedoucí k přímému poškození rostlin.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajistit ochranu, zpracovat plán péče, nepopularizovat, monitorovat.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Realizací opatření plánu péče zajistit udržení nebo zlepšení stavu předmětu ochrany. Monitoring.

1. *Poláchovy stráně, CZ0712190, Šumperk

2. Dvě izolované lokality **střevíčníku pantoflíčku (*Cypripedium calceolus*)** asi 2 km severovýchodně od Hanušovic směrem na Habartice, jádro porostu střevíčníku se nachází v louce nad zemědělskou usedlostí p. Polácha č. p. 16, další část na okraji lesa nad kostelem v Horních Hanušovicích. Zdejší populace střevíčníku má význam i v rámci celé ČR.

Lokalita je ve vlastnictví pana Polácha a LČR, s.p.. Obě strany souhlasí s ochranou.

Zranitelnost: Lokalita je ohrožená postupným náletem dřevin, zejména smrku a osiky, do louky a plošnou těžbou dřeva v lesních porostech. Střevíčníky jsou ohrožené vyrýváním. Je potřeba zčásti omezit občasnou poměrně intenzivní pastvu hovězího dobytka.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka. Vhodnější je řešit ochranu u tohoto typu EVL smluvně. Pan Polách i LČR, s.p. s ochranou souhlasí..

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Oslovit LS Hanušovice a dohodnout vyloučení rozsáhlejší těžby znamenající riziko přímého poškození rostlin, v případě pastvy zajistit oplocení střevíčníků, po vysemenění kosit, nebo přepásat. Oslovit vlastníky s návrhem smluvní ochrany.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajistit ochranu, zpracovat plán péče, nepopularizovat, monitorovat.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Realizací opatření plánu péče zajistit udržení nebo zlepšení stavu předmětu ochrany. Monitoring.

1. Ruda nad Moravou, CZ0713739, Šumperk

2. Bývalý zámeček v Rudě nad Moravou stojí vpravo od silnice u odbočky na Bartoňov. Půdní prostory hostí významnou letní kolonii **netopýra velkého (*Myotis myotis*)**, která komunikuje s nedalekou (asi 8 km severně) kolonií na kostele v Raškově a kolonii **vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros*)**.

Zranitelnost: Případná přestavba budovy a znemožnění přístupu letounů do ní.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka. Vhodnější je řešit ochranu u tohoto typu EVL smluvně. Vlastník k předpokládané ochraně nevznesl námitky.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Oslovit vlastníka s návrhem na smluvní ochranu, uvědomit všechny zainteresované osoby.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajistit ochranu (smluvní či administrativní), zajistit posouzení stavu střechy a případně zpracovat způsob šetrné rekonstrukce a navrhnout z pohledu zajištění předmětu ochrany trvale udržitelné využití půdních prostor.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Pravidelně odstraňovat výkaly netopýrů, zajistit izolaci podlahy a udržovat ji ve funkčním stavu.

1. *Rychlebské hory – Račí údolí, CZ0710183, Jeseník

2. Navrhovaná evropsky významná lokalita leží v údolích Račího a Javornického potoka v střední části Rychlebských hor cca 3 km jihozápadně od Javorníka. Jedná se o rozsáhlý lesní komplex s jádrovou přírodní rezervací.

Převažují acidofilní bučiny, vyskytují se též suťové lesy a květnaté bučiny, z fyto geografického hlediska je cenný zdejší výskyt přirozených borů.

Zranitelnost: Lesní hospodaření - holoseče.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka. Vlastník (LČR s.p.) s předpokládanou ochranou souhlasí.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Jednat o předběžné ochraně nejcennějších porostů mimo současnou rezervaci, dohodnout jejich předběžnou ochranu. Navázání úzké spolupráce s LČR s.p.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajistit vyhlášení a zpracování plánu péče, umožnit hospodaření v porostech, avšak diferencovaně dle zachovalosti jednotlivých segmentů.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Realizací plánu péče ve spolupráci s LČR s.p. zvyšovat kvalitu přírodního prostředí v území. Monitoring.

1. **Rychlebské hory – Sokolský hřbet, CZ0714186, Jeseník**

2. Navrhovaná evropsky významná lokalita zahrnuje rozsáhlé lesnaté území Sokolského hřbetu a Petříkovské hornatiny v jižní části Rychlebských hor, severně a severozápadně od města Jeseník. Zahrnuje NPP Jeskyně Na Pomezí s výskytem 5 evropsky významných druhů letounů.

V území se vyskytují převážně bučiny, v nejvyšších partiích horské třtinové smrčiny, méně často suťové lesy.

Zranitelnost: Lesní hospodaření - holoseče.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka. Vlastník (LČR s.p.) s předpokládanou ochranou souhlasí asi v polovičním rozsahu. Ochranou přírody prozatím neakceptováno.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Vytipovat nejcennější komplexy lesních porostů ve stovkách hektarů (Lví hora, severní svahy Sokolského hřbetu příp. další), které si především zaslouží ochranu a o nich jednat s LČR s.p. o vyloučení holosečných těžeb.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajistit administrativní ochranu dohodnuté části lesů, zpracovat plán péče.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Realizací plánu péče ve spolupráci s LČR s.p. zvyšovat kvalitu přírodního prostředí v území. Monitoring.

1. **Sobotín – domov důchodců, CZ0713740, Šumperk**

2. Komplex Diakonie je u křižovatky s odbočkou na Štětínov a Vernířovice. Regionálně významná letní kolonie **vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros*)** se nachází v půdním prostoru nad prádelnou v samostatné budově oddělené od obytného komplexu.

Zranitelnost: Riziko může představovat případná oprava střechy v letním období, není však aktuální.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka. Vhodnější je řešit ochranu u tohoto typu EVL smluvně. Vlastník (obec) k předpokládané ochraně nevznesl námítky.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Oslovit vlastníka s návrhem na smluvní ochranu, uvědomit všechny zainteresované osoby.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajistit ochranu (smluvní či administrativní), zajistit posouzení stavu střechy a případně zpracovat způsob šetrné rekonstrukce a navrhnout z pohledu zajištění předmětu ochrany trvale udržitelné využití půdních prostor.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Pravidelně odstraňovat výkaly netopýrů, zajistit izolaci podlahy a udržovat ji ve funkčním stavu. Monitoring.

1. Sovinec, CZ0810018, Uničov, Rýmařov (Moravskoslezský kraj)

2. Lesní porosty údolí Oslavy (a Huntavy), převážná část evropsky významné lokality se nachází v Moravskoslezském kraji. V Olomouckém kraji zasahuje pouze do k.ú. Horní a Dolní Dlouhá Loučka a Křivá. Navrhovaný předmět ochrany jsou přírodní stanoviště, především bučiny.

Zranitelnost: lesní hospodaření

3.,4. Navrhovaná kategorie: Disjunktivní pětidílná přírodní rezervace a poměrně rozsáhlé ochranné pásmo. LČR s.p. takto s ochranou souhlasí, LS Šternberk, LS Janovice.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: U nejcennějších komplexů lesních porostů navržených jako PR jednat s LČR s.p. o vyloučení holosečných těžeb.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajistit administrativní ochranu, zpracovat plán péče.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Realizací plánu péče ve spolupráci s LČR s.p. zvyšovat kvalitu přírodního prostředí v území. Monitoring.

1.*Štola Mařka, CZ0713743, Šumperk

2. Štola Mařka ústí západně od silnice Zábřeh - Hanušovice asi 1 km severovýchodně od místní části Bohdíkova Komňátka. Štola má délku asi 300 m, je rozdělená na tři úseky s rozdílným mikroklimatem.

Na zimovišti bylo zatím zjištěno 12 druhů letounů. Jedná se tedy o zimoviště **netopýra černého (*Barbastella barbastellus*)** a **netopýra velkého (*Myotis myotis*)** velkého regionálního významu, pro **vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros*)**, **netopýra velkouchého (*Myotis bechsteinii*)** a **netopýra brvitého (*Myotis emarginatus*)** lokálního významu. Štola Mařka je největší zimoviště letounů na Šumpersku.

Zranitelnost: Nově vybudované oplocení ztížilo přístup k zimovišti a vandalismus již není velkým nebezpečím. Určité nebezpečí pro lokalitu však představuje těžba v nedalekém kamenolomu, neboť otřesy při odstřelech mohou způsobit další závaly a s tím spojené přímé ohrožení zimujících zvířat i případné omezení prostor zimoviště a změny mikroklimatu.

V roce 1989 se podařilo pravděpodobně kuně téměř zlikvidovat zimující populace netopýra černého, která do té doby dosahovala neobvyklé početnosti 95-150 kusů. V současnosti počet netopýrů černých na zimovišti opět stoupá.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka. Vhodnější je řešit ochranu u tohoto typu EVL smluvně. Vlastník s předpokládanou ochranou souhlasí.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Monitoring, příprava podkladů pro vyhlášení zvláště chráněného území.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajištění administrativní ochrany, zpracování plánu péče.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Realizací opatření plánu péče zajistit udržení nebo zlepšení stavu předmětu ochrany. Monitoring.

1. Velké Losiny - lázeňský dům Eliška, CZ07137245, Šumperk

2. Lázeňský dům Eliška se nachází v lázeňském parku za LD s bazénem. Půda lázeňského domu Eliška hostí jednu z nejvýznamnějších letních kolonii **netopýra brvitého (*Myotis emarginatus*)**.

Zranitelnost: V současnosti bez ohrožení.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka. Vhodnější je řešit ochranu u tohoto typu EVL smluvně. Vlastník s předpokládanou ochranou souhlasí.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Oslovit vlastníka s návrhem na smluvní ochranu, uvědomit všechny zainteresované osoby.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajistit ochranu (smluvní či administrativní), zajistit posouzení stavu střechy a případně zpracovat způsob šetrné rekonstrukce a navrhnout z pohledu zajištění předmětu ochrany trvale udržitelné využití půdních prostor.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Pravidelně odstraňovat výkaly netopýrů, zajistit izolaci podlahy a udržovat ji ve funkčním stavu. Monitoring.

1. Vidnava, CZ0713395, Jeseník

2. Území asi 1 km severovýchodně od obce Vidnava, součást Přírodní rezervace Vidnavské mokřiny a ochranného pásma, zahrnující komplex zazemňujících se rybníků, rašelinných luk a tůň s hojným výskytem **modráška bahenního (*Maculinea nausithous*)**.

Zranitelnost: V současnosti bez ohrožení.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní rezervace

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: V případě potřeby doplnit plán péče o opatření zajišťující uchování modráška alespoň v současném stavu.

6.,7. Střednědobý a dlouhodobý úkol pro KrÚ: Realizací opatření plánu péče zajistit udržení nebo zlepšení stavu předmětu ochrany. Monitoring.

1. Vidnava - lesní komplex, CZ0713396, Jeseník

2. Les s rozptýlenými kaolínovými lomy v Žulovské pahorkatině jižně od Vidnavy.

Biotopem jedné ze tří nejbohatších sudetských populací **kuňky žlutobřiché (*Bombina variegata*)** jsou periodické kaluže na lesních cestách ve smíšeném lese a tůň v odkrytých kaolínových lomech. V současnosti je projednáván záměr na vyhlášení přírodní rezervace Kaolínový lom v části navrhované EVL.

Zranitelnost: Případné nešetrné těžební aktivity.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní rezervace a přírodní památka. Během předjednávání bez negativních reakcí obce a LČR s.p.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Monitoring populace a inventarizace biotopů

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajištění administrativní ochrany alespoň části území. Plán péče

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Realizací opatření plánu péče zajistit udržení nebo zlepšení stavu předmětu ochrany. Monitoring.

1. Výří skály, CZ0712196, Šumperk

2. Zapojené porosty asi 1 km SV Hanušovic. Jeden z ostrůvků **střevíčnicku pantoflíčku (*Cypripedium calceolus*)** v počtu 16 ks se nachází v okolí vápencových skalek si 300m od nejbližších domů. Další mikropopulace v počtu asi 9 rostlin byla zjištěna asi 0,5 km severně v mladém listnatém porostu při okraji cesty uvnitř bukového lesního porostu, místy s hustým podrostem bylin a keřů. V rámci ČR lokalita se slabší populací střevíčnicku.

Zranitelnost: Lokalita je zranitelná plošnou těžbou dřeva v lesních porostech a dále vyrýpáváním trsů.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka, LČR s.p. s ochranou souhlasí.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Oslovit LS Hanušovice a dohodnout vyloučení těžby znamenající riziko změny nejen světelných poměrů nebo vedoucí k přímému poškození rostlin.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajistit ochranu, zpracovat plán péče, nepopularizovat, monitorovat.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Realizací opatření plánu péče zajistit udržení nebo zlepšení stavu předmětu ochrany. Monitoring.

1. Zlaté Hory, CZ0713397, Jeseník

2. Rybník "Černé jezero", rybník pod ním, přilehlý les a drobné tůně v lese, asi 14 km na V od Jeseníku jsou biotopem **čolka velkého (*Triturus cristatus*)** a **čolka karpatského (*Triturus montandoni*)**. Zahrnuje PP Černé jezero.

Jedná se o jednu z nejbohatších lokalit čolka velkého v ČR. V tůních navíc výskyt čtyř druhů čolků - zcela ojedinělý fenomén na území ČR.

Lokalitu monitoruje AOPK ČR.

Zranitelnost: Nešetrná těžba, jinak bez ohrožení.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka, LČR s.p. s ochranou souhlasí.

V rámci předjednávání byly vyloučeny lesní porosty v sousedním údolí bez bezprostřední vazby na místo rozmnožování druhů.

Akceptovaný byl návrh na změnu názvu na **Zlaté Hory – Černé jezero**

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Monitoring, šetrná údržba, případně obnova tůní, realizace stávajícího plánu péče, příprava podkladů pro vyhlášení rozšířeného ZCHÚ.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajištění administrativní ochrany celé lokality, zpracování plánu péče pro celé území.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Realizací opatření plánu péče zajistit udržení nebo zlepšení stavu předmětu ochrany. Monitoring.

1. Zlaté Hory – Unigeo, CZ0713749, Jeseník

2. Město Zlaté Hory leží v severovýchodním podhůří Hrubého Jeseníku asi 14 km východoseverovýchodně od Jeseníku. Sídlo firmy UNIGEO je na Kostelní č. p. 13 jižně od farního kostela, jehož půdní prostor hostí regionálně významnou letní kolonii vrápence malého.

Lokalita byla po předjednání s vlastníkem vyloučena z návrhu národního seznamu.

1. Zlaté Hory - Zlaté jezero, CZ0713398, Jeseník

2. Nově zbudovaná nádrž (2001), tůně a okolní louky severně od Zlatých Hor a severně od Zlatého potoka hostí bohatou populaci **kuňky žlutobřiché (*Bombina variegata*)**.

Lokalita komunikuje s podobným typem prostředí v Polsku.

Zranitelnost: Druh je v místě zatím bez ohrožení, určité riziko představuje rozvíjející se rekreace.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka.

Město souhlasí s ochranou území, v současnosti však v zájmu zvýšení rekreační zajímavosti rybníka usiluje o odstranění vegetace z litorálu rybníka, který byl vystaven s podporou MŽP z Programu revitalizace říčních systémů.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Monitoring, šetrná údržba, případně obnova tůní, zachování litorálu, zahájení diskuse s městem o udržení přiměřeného rozvoje rekreace.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajištění administrativní, případně smluvní ochrany alespoň části území, zpracování plánu péče.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Realizací opatření plánu péče zajistit udržení nebo zlepšení stavu předmětu ochrany. Monitoring.

1. Žďár, CZ0712197, Šumperk

2. Lokalita leží necelý kilometr na západ od obce Hostice, 1 km sv. od kóty Strážnice. Tvoří ji zalesněný terénní hřbet budovaný hadcem. Na vystupujících skalkách roste spolu se

sleziníkem hadcovým **sleziník nepravý (*Asplenium adulterinum*)**, tvořící zde dvě malé populace na ploše 10 x 50 m a 10 x 40 m o počtu 60 + 100 trsů.

Z hlediska oblasti Moravy se jedná o významnou, perspektivní lokalitu. Území bylo již dříve navrženo k ochraně pro výjimečný skalní a vegetační fenomén, ta se však doposud neuskutečnila.

Zranitelnost: Druhu neprospívá nadměrný opad jehličí, který eliminuje výskyt i dalších hadcových druhů.

3.,4. Navrhovaná kategorie: Přírodní památka, LČR s.p. souhlasí s navrženou ochranou.

5. Krátkodobý úkol pro KrÚ: Monitoring, případně redukce smrku, příprava podkladů pro vyhlášení.

6. Střednědobý úkol pro KrÚ: Zajištění (administrativní) ochrany, zpracování plánu péče.

7. Dlouhodobý úkol pro KrÚ: Realizací opatření plánu péče zajistit udržení nebo zlepšení stavu předmětu ochrany, monitoring.

Seznam ostatních navržených evropsky významných lokalit v Olomouckém kraji mimo působnost KrÚ

Branná – hrad (CHKOJ)	CZ0713722	<i>pověřená obec Šumperk</i>
Jeskyně Na Špičáku (NPP)	CZ0713730	<i>pověřená obec Jeseník</i>
Keprník (CHKOJ)	CZ0714075	<i>pověřená obec Jeseník, Šumperk</i>
Králický Sněžník (NPR)	CZ0530146	<i>pověřená obec Šumperk, Králíky</i>
Praděd (CHKOJ)	CZ0714077	<i>pověřená obec JE, ŠU, RÝM, BR</i>
Rabštejn (CHKOJ)	CZ0714078	<i>pověřená obec Šumperk</i>
Rejvíz (CHKOJ)	CZ 0714081	<i>pověřená obec Jeseník</i>
Šumárník (CHKOJ)	CZ0715024	<i>pověřená obec Jeseník</i>
Údolí Malínského potoka (CHKOJ)	CZ0715025	<i>pověřená obec Šumperk</i>

3.5. Olomoucký kraj

V této kapitole bychom chtěli shrnout naše poznatky vyplývající z analýzy stavu ochrany přírody a krajiny území Olomouckého kraje. I když bude řešení jednotlivých problémových oblastí i zcela konkrétních opatření různé v různých místech a situacích, obecně můžeme říci, že hlavní rysy těchto problémů jsou v rámci kraje podobné.

V případě zemědělských ekosystémů je nezbytné posílit biodiverzitu území a rozčlenit rozsáhlé agrární celky realizací navržených skladebných elementů ÚSES, především na jeho lokální úrovni. Podporovat agroekologické aktivity (organické zemědělství apod.) vedoucí ke zvýšení mimoprodukčních funkcí krajiny. Snížit podíl orné půdy v pramenných oblastech a na svazích náchylných k erozi

U lesních ekosystémů je hlavním problémem nevyhovující druhová skladba dřevin. Je jasné, že na produkční vlastnosti lesa jsou kladeny velké nároky a realizace velkých kvalitativních změn je dosti obtížná. Přesto je velmi dobře možné tuto situaci napravit postupnou přeměnou lesních porostů na území ZCHÚ a skladebných prvků ÚSES, které jsou rovněž součástí rozsáhlých lesních porostů. Ve spolupráci s příslušným orgánem státní správy a vlastníky lesů je nezbytné dosáhnout změn v OPRL a LHP.

V rámci vodních ekosystémů se jedná především o zprůchodnění migračních bariér na hlavních tocích v kraji (řeka Morava, Bečva, Moravská Sázava aj.) ve spolupráci s příslušným správcem povodím. Dále je nutné zvýšit podíl vodních ploch typu malých vodních nádrží a tůní ve volné krajině, revitalizovat menší vodní toky negativně ovlivněné dřívějším napřímením a zpevněním toku. Podporovat výstavbu ČOV v obcích za účelem dalšího zvyšování kvality vody ve vodních tocích.

V případě široké oblasti obecné i speciální ochrany přírody se jedná především o dopracování a prověření plánu ÚSES na všech jeho úrovních (především pak lokálního ÚSES) na území celého kraje. Dále je nutné prosazovat jeho realizaci. U stávajících zvláště chráněných území je nutné cestou inventarizačních průzkumů prověřit stav území, předmětu ochrany a v plánu péče navrhnout management vedoucí k posílení hodnoty území a eliminaci negativních jevů. Pozornost je nutné věnovat také zvláště chráněným druhům rostlin a živočichů a především ochraně jejich stanovišť. Velkým úkolem je také úspěšná implementace systému Natura 2000 do stávajícího systému ochrany přírody a krajiny.

3.6. Zpracování digitálních dat

Při řešení Analytické části Koncepce byly využívány zdroje dat krajského úřadu, Agentury ochrany přírody, Povodí Moravy, s.p. a zpracovatelským týmem Koncepce vytvořené nové tematické vrstvy. Je nutno poznamenat, že kvalita získaných dat ani přesnost a měřítko zpracování nedosahovaly požadovaného rozlišení 1:10 000. Z tohoto důvodu byly navrženy cíle a způsoby řešení pro potlačení negativních vlastností již existujících dat. Z celkového množství digitálních dat bylo použito odhadem 30%, zbytek nemá dostatečnou přesnost a lze tedy tyto podklady použít jen jako informativní podklady pro území celého kraje. Používání těchto podkladů pro menší administrativní jednotky kraje není příliš vhodné. Pro menší administrativní jednotky lze doporučit pouze podkladová data ČuZaK (ZABAGED, digitální katastrální mapa), VTÚ Dobruška (DMU 25), orthofoto mapy v rozlišení 0,5m nebo podklady vytvořené v ÚHÚL. Zatím jen tato datová základna splňuje potřebnou úroveň přesnosti včetně doprovodných informací.

V době řešení Analytické části krajský úřad nedisponoval dostatečně přesnými topografickými podklady pokrývající celé území kraje. K dispozici byl pouze DMÚ 25 v měřítku 1:25 000, neobsahující všechny tematické vrstvy a orthofoto mapy v rozlišení 0,5 m pro potřeby podrobnějších analýz a/nebo na úrovni trojových obcí i katastrálních území. Z uvedených skutečností je zřejmé, že je nezbytné doplnit přesné digitální topografické podklady, aktualizovat stávající a vyloučit data, která nemají dostatečnou přesnost, nebo postrádají potřebné atributové informace o zobrazovaných objektech. Pro analytické operace s prostorovými daty doporučujeme vyloučit všechny podklady s měřítkem nad 1:25 000.

Dalším z nedostatků digitálních podkladů jsou problémy s tematickými vrstvami. Některé vrstvy nejsou vůbec k dispozici, některé nemají potřebnou přesnost a rozlišení (měřítko), nebo chybí doprovodné informace o objektech. Konkrétní informace jsou uvedeny v podkapitole cíle.

Kromě zpřesnění datové základny pro výkon ochrany přírody je nezbytné realizovat online přístup k datům pro všechny zainteresované subjekty tak, aby měly přístup k prostorovým informacím i atributovým prvkům včetně možné přímé aktualizace o omezení úniku a zneužití informací. Pro dané účely navrhujeme realizovat spuštění mapového serveru s tematikou ochrany přírody a krajiny a zpřístupnění vytvořené databáze. Uvedená technologie zaručuje přístup k informacím bez nutnosti nákupu dalších GIS produktů nebo školení velkého počtu úředníků; navíc, krajský úřad již tuto technologii vlastní.

Také doporučujeme vyškolit vybrané pracovníky v problematice zpracování dat v GIS na úrovni obcí s rozšířenou působností, což je v souladu se státní politikou ministerstva informatiky i celosvětovým trendem přístupu k informacím a jejich zpracování.

Je také nutné iniciovat co nejrychlejší digitalizaci analogových podkladů na všech úrovních a zavést kontrolní procedury pro zvýšení přesnosti pořizovaných dat. Je dále nutné přehodnotit nákup přesných a aktuálních podkladových vrstev pro potřeby resortu včetně revize stávajících dat a standardizovat softwarové prostředky pro sběr a zpracování tematických informací.

Z uvedených skutečností plynou následující doporučení, která mají charakter spíše krátkodobých cílů.

Úkoly

Krajský úřad

Krátkodobý cíl

1. Zpřístupnit Databázi ochrany přírody na svých oficiálních www stránkách včetně GIS – do 6/2005
2. Ve spolupráci s odborem informatiky krajského úřadu vytvoření a spuštění mapového serveru se zaměřením na tematiku ochrany přírody a krajiny s různým stupněm ochrany informací (výkon státní správy a samosprávy, laická veřejnost, administrace) do 6-12/2005
3. Pořízení technického vybavení a softwaru pro fungování mapového serveru
4. Vyřešení online přístupu do stávající databáze ochrany přírody a krajiny (MS Access) pro výkonné složky se zajištěnou ochranou poskytovaných informací
5. Nákup přesných mapových podkladů v digitální podobě (ZABAGED, katastrální mapy)
6. Nákup aktuálních tematických vrstev pro potřeby ochrany přírody a krajiny (mapy BPEJ, ÚSES)
7. Zpřesnit hranice chráněných území všech stupňů ochrany
8. Ve spolupráci s odborem informatiky a odborem strategického rozvoje a plánování krajského úřadu shromáždění digitálních verzí územních plánů.
9. Aktualizace stávajících digitálních prostorových dat NATURY
10. Vyřešení kategorizace území se statutem ochrany a jejich zpřístupnění

Průběžný cíl:

1. Aktualizovat Databázi ochrany přírody prezentovanou na oficiálních www stránkách
2. Aktualizace tematických vrstev a databáze:
 - maloplošná a velkoplošná ZCHÚ
 - VKP a přechodně chráněné plochy, přírodní parky
 - biotopy a cenná území
 - vrstvy vztahující se k lesům (stav poškození lesů, struktura porostů – druhová, věková apod.)
 - ÚSES – aktualizace
 - aktualizace digitálních map územních plánů
3. Průběžná aktualizace zobrazovaných dat na mapovém serveru
4. Aktualizace dat kategorizace území se statutem ochrany

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností**Krátkodobý cíl:**

1. Proškolení a pověření pracovníka pro práci s GIS

Průběžný cíl:

1. Kontrola plnění ze strany pověřených obecních úřadů
2. Poskytování přesnějších podkladových materiálů pro aktualizaci tematických vrstev (VKP, PCHP apod.)
3. Aktualizace tematických informací

3.7. Nástroje v ochraně přírody a krajiny

Nástroje, které má ochrana přírody a krajiny k plnění vytýčených cílů k dispozici, jsou jednak administrativní, jednak ekonomické povahy. V následujícím textu bychom rádi jednotlivé nástroje představili a přiblížili jejich možné využití v konkrétních úkolech ochrany přírody.

a) Administrativní nástroje

Hlavním administrativním nástrojem je pro orgány ochrany přírody na jednotlivé úrovni státní správy uplatňování svých pravomocí vyplývajících ze zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, prostřednictvím svých stanovisek a rozhodnutí, a také aktivní ochranou složek životního prostředí ve své kompetenci. Prostřednictvím tohoto zákona může orgán ochrany přírody alespoň částečně vstupovat i do souvisejících administrativních úkonů, které nejsou přímo v jeho kompetenci, a to např. účastí na tvorbě a schvalování lesních hospodářských plánů s cílem zajistit ekologicky vhodné lesní hospodaření, dále spoluúčastí v procesu územního plánování a stavebního řízení s cílem prosazovat vytváření ekologicky vyvážené a esteticky hodnotné krajiny.

Široké pole působnosti se v souvislosti se zákonem o ochraně přírody a krajiny otevírá především v rámci tzv. obecné ochrany přírody a krajiny. Jedná se především o vytváření a ochranu územního systému ekologické stability, ochranu významných krajinných prvků ze zákona i ochranu cenných částí přírody jejich registrací jako VKP. Dále obecná ochrana přírody předpokládá ochranu všech planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů. Nástrojem orgánu ochrany přírody je možnost vyhlášení přechodně chráněných ploch či v odůvodněných případech zvláště chráněných území k jejich ochraně, dále pak využívání možnosti nařídit vypracování biologického hodnocení pro zjištění aktuálního stavu konkrétní lokality a návrhu opatření k minimalizaci možných negativních dopadů na živé složky. Dalším bodem je ochrana dřevin rostoucích mimo les prostřednictvím posouzení a udělení povolení ke kácení dřevin, ukládání náhradních výsadeb a podobně.

Významná a v současné době velmi aktuální je také ochrana krajinného rázu, kdy např. umístování a povolování staveb musí zohledňovat zachování VKP, ZCHÚ, kulturních dominant krajiny a vztahů v krajině. Nástrojem je péče o stávající přírodní parky a zřizování nových, včetně stanovení omezení využití území vedoucí k poškození nebo narušení stavu.

Druhou oblastí je tzv. speciální ochrana přírody. Zde zákon ukládá orgánům ochrany přírody povinnost péče o stávající zvláště chráněná území spadající do jejich kompetence, vytváření sítě nových ZCHÚ, dále povinnost ochrany zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů (kategorie „ohrožený“ druh) a jejich biotopů. Do speciální ochrany náleží i institut památných stromů, který umožňuje vyhlásit obzvláště hodnotné dřeviny za památné stromy a stanovit následnou formu péče a ochrany.

Úspěšná ochrana přírody je dosažena především fungující občanskou společností - tj. zodpovědným individuálním přístupem občanů a adekvátní činností orgánů činných v ochraně přírody. V této souvislosti bychom také rádi poukázali na nutnost propagace ochrany přírody a krajiny a jejich zájmů, a to především zajištění dostupnosti relevantních informací široké veřejnosti. Z tohoto důvodu je v zájmu ochrany přírody a krajiny poskytnout informace např. o zvláště chráněných územích, významných druzích, registrovaných VKP, územním systému ekologické stability na oficiálních internetových stránkách krajského úřadu a pravidelně je aktualizovat.

Velmi účinným nástrojem ke zvýšení informovanosti je vydávání účelových propagačních materiálů objasňujících principy a cíle ochrany přírody a krajiny, které by propagovaly jednotlivé složky ochrany přírody, např. památné stromy, maloplošná ZCHÚ, přechodně chráněné plochy, ale obecné zákonitosti či jevy související s ochranou přírody ve vztahu k jednotlivých konkrétním regionům našeho kraje.

b) Ekonomické nástroje

Ekonomické nástroje představují také široké spektrum finanční podpory, a to od vlastního rozpočtu Krajského úřadu a jednotlivých obcí, až po nejrůznější dotační tituly, které jsou v rámci České republiky především v gesci Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zemědělství a Státního fondu životního prostředí .

Ministerstvo životního prostředí

Po roce 1990 bylo z iniciativy především nově vzniklého MŽP iniciováno zahájení několika programů, které poskytovaly a poskytují finanční podporu pro projekty zaměřené na revitalizaci naší krajiny. Část dotačních titulů je obsažena i ve směrnici pro poskytování finančních prostředků ze státního fondu ŽP. Největší význam pro naši krajinu však mají z pohledu vytváření ekostabilizačních prvků především dva programy spadající přímo do gesce ministerstva a koordinované Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. Jedná se o

programy **Program péče o krajinu, Revitalizace říčních systémů a Program drobných vodohospodářských ekologických akcí.**

- Program péče o krajinu

Program péče o krajinu je dotační program Ministerstva životního prostředí, který podporuje obnovu stability krajiny vytvářením podmínek pro její rehabilitaci. Finanční prostředky jsou uvolňovány z rozpočtu MŽP na opatření neinvestičního charakteru. Předmětem podpory jsou opatření, vedoucí k ochraně a obnově základních funkcí krajiny, prováděná vlastníky, nájemci pozemků nebo pověřenými osobami nad rámec jejich zákonných nebo smluvních povinností. Zabezpečováním PPK jsou pověřeny odborné organizace – Správy Národních parků a Chráněných krajinných oblastí a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR na území mimo velkoplošná zvláště chráněná území.

Předměty podpory na území mimo velkoplošných ZCHÚ lze rozdělit do tří základních skupin opatření:

- A. – Ochrana krajiny proti erozi
- B. – Udržení kulturního stavu krajiny
- C. – Podpora druhové rozmanitosti.

Výše přiznaných finančních prostředků může být stanovena až do 100% z celkových uznaných nákladů.

Program péče o krajinu vznikl v roce 1996. V letech 1996 až 2003 bylo na území Olomouckého kraje realizováno celkem 513 akcí, celkový objem uvolněné finanční dotace pak činil 71 563 tis. Kč. Přehled uvolněných finančních prostředků v Olomouckém kraji v jednotlivých letech je shrnut v následující tabulce č.8. Program je každoročně vyhlášován v návaznosti na schválený státní rozpočet.

Tab.8: Množství uvolněných finančních dotací v Olomouckém kraji v jednotlivých letech (v tis. Kč)

Rok	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Výše uvolněné dotace	2 066	5 156	8 001	16 701	16 250	11 913	4 082	7 395

Pozn.: Podrobnější údaje o uvolněných finančních dotacích uvolněných v jednotlivých letech pro správní území jednotlivých obcí s rozšířenou působností na území Olomouckého kraje jsou uvedeny v Analytické části Koncepte, str. 222-226.

V rámci Programu péče o krajinu rozlišujeme následující typy opatření:

Typ opatření I – „*Asanace a stabilizace projevů plošné a rýhové eroze mimo koryta vodních toků*“, zahrnuje zemní práce a úpravy terénu v rámci protierozních opatření - výstavbu protierozních průlehů, mezí a příkopků.

Typ opatření II – „*Výsadba dřevin a zatravňování z geneticky a stanovištně odpovídajícího osiva a sadbového materiálu*“. Sem patří například realizace vymezených a schválených územních systémů ekologické stability, výsadby liniových porostů a solitérních dřevin, zakládání trvalých travních porostů.

Typ opatření III – „*Vytváření podmínek pro zachování významných biotopů*“, zahrnující zejména šetrné kosení travního porostu a rákosin, likvidaci křovinného a dřevinného náletu a jiná biotechnická opatření v zájmu ochrany přírody a krajiny.

Typ opatření IV – „*Ošetření památných a dalších významných stromů*“

Typ opatření V – „*Podpora druhové rozmanitosti*“, zahrnující široké spektrum činností na podporu ustupujících populací původních rostlinných i živočišných druhů, jejich přirozených společenstev a stanovišť. Jedná se např. o vytváření drobných vodních ploch, ochranu mravenišť, vyvěšování hnízdních budek, likvidaci nepůvodních invazních druhů rostlin.

Typ opatření I a II spadá do bloku předmětu podpory A – Ochrana krajiny proti erozi, typ opatření III a IV do bloku B – Udržení kulturního stavu krajiny a blok C – Podpora druhové rozmanitosti zahrnuje typ opatření V.

- Program revitalizace říčních systémů

Usnesením vlády České republiky ze dne 20. května 1992 č. 373 byl schválen Program revitalizace říčních systémů. Cílem tohoto Programu je vytvoření podmínek pro obnovu přírodního prostředí i zdrojů užívaných člověkem. Program předpokládá postupné naplňování a realizaci opatření, která povedou k udržení a systematickému zvyšování biologické rozmanitosti, příznivému uspořádání vodních poměrů a takovému uspořádání funkčního využití území, které zajišťuje ochranu přírodních i kulturních hodnot krajiny.

Finanční prostředky lze poskytnout na realizaci revitalizačních opatření v rámci těchto činností:

a) revitalizace přirozené funkce vodních toků (215 112):

- revitalizace vodních toků a jejich přírodního charakteru, včetně jejich niv k zajištění trvalé existence a ekologických funkcí revitalizovaných úseků toků a jejich niv, revitalizace odstavených ramen vodních toků, revitalizace pramenných oblastí,

b) zakládání a revitalizace prvků systému ekologické stability vázaných na vodní režim (215 113):

- revitalizace nevhodně odvodněných pozemků a odvodňovacích soustav, revitalizace a zakládání mokřadních ekosystémů, opatření pro obnovu zásob podzemních vod, opatření pro obnovu a stabilizaci vsakovacích ploch, protierozní opatření vázaná na zlepšování stability vodního režimu,

c) odstraňování příčných překážek na vodních tocích a podpora takových technických řešení, která je neobsahují (doplňování a stavba rybích přechodů) – (215 114):

- doplňování a stavba rybích přechodů, další opatření na tocích zajišťující jejich zprůchodnění pro přirozenou migraci bioty,

d) revitalizace retenční schopnosti krajiny (215 115):

- revitalizace v minulosti zaniklých a poškozených retenčních prostorů, zakládání nových retenčních prostorů, zejména jako součásti systémů ekologické stability krajiny, zvyšování retenční schopnosti území (např. suché poldry, systémy hrází, občasné rozlityny apod.), protipovodňová opatření retenčního charakteru vázaná na zvýšení stability vodního režimu území,

e) výstavba a obnova ČOV a kanalizace vč. zakládání umělých mokřadů (215 117).

Přehled všech akcí realizovaných na území Olomouckého kraje za období let 1998 – 2003 je přiložen v tabulce č. Akce jsou rozděleny dle správních obvodů obcí s rozšířenou působností a dotačních titulů. Je zde uvedena i celková cena akce, vlastní podíl žadatele a přiznaná státní dotace. V letech 1998 až 2003 bylo celkem realizováno 99 akcí v celkové hodnotě cca 212 tis. Kč. Převažujícím typem opatření bylo budování vodních nádrží v rámci dotačního titulu „*Revitalizace retenční schopnosti krajiny*“.

- Program drobných vodohospodářských ekologických akcí

Program PDVEA je nejmladším ze tří krajino tvorných programů Ministerstva životního prostředí. Vznikl v roce 1998 a v roce 2003 byl transformován do podprogramu v rámci PRŘS. Cílem programu je zlepšení životního prostředí a to formou podpory čištění odpadních vod v menších obcích. Předmětem poskytování finančních prostředků je výstavba,

případně rekonstrukce kanalizace a výstavba, případně rekonstrukce čistíren, včetně kořenových čistíren.

V letech 1998 – 2003 bylo realizováno celkem 14 akcí o objemu celkových nákladů cca 116,5 tis. Kč. Celková výše dotace pak činila přibližně 47 tis. Kč. Celkový podíl vlastních prostředků žadatelů bylo 69 tis. Kč (60% z celkových nákladů akcí). V rámci tohoto programu bylo vybudováno 7 čistíren odpadních vod, z toho dvě byly kořenové.

Ministerstvo zemědělství

(zdroj a více informací na webových stránkách MZE: www.mze.cz)

Vstupem České republiky do EU se rovněž otevírá možnost využívání finančních prostředků Společné zemědělské politiky z podpůrných programů zaměřených na rozvoj venkova. Jedním z těchto programů jsou i agroenvironmentální opatření. Jejich hlavním cílem je především zamezit zrychlenému odtoku vody z krajiny, snížení eroze půdy, podpora ekologické stability krajiny, zachování a zvýšení přírodní rozmanitosti na zemědělsky využívané půdě. Agroenvironmentální opatření jsou součástí programového dokumentu MZE „Horizontální plán obnovy venkova (HRDP)“, který je realizován v souladu s nařízením Rady 1257/1999, o podpoře rozvoje venkova, a který umožňuje ČR čerpat finanční prostředky z garanční sekce fondu EAGGF (Evropský zemědělský garanční a orientační fond). Výše kofinancování z fondu EAGGF je možná až do 80% kalkulovaných plateb.

Z výše doposud poskytnutých příspěvků v letech 1998-2003 je patrný obrovský nárůst ekologicky obhospodařovaných ploch: v roce 1998 bylo na ekologické zemědělství vyplaceno 48 mil Kč, v roce 2002 více než 210 mil. Kč a za rok 2003 více než 230 mil. Kč.

Dle našeho názoru lze podporou těchto programů, např. přijímáním příslušných stanovisek a rozhodnutí, podpořit ochranu přírody a krajiny i v rámci zemědělské praxe.

Jednotlivá dotovaná opatření se týkají:

- ekologického zemědělství
- trvalých travních porostů (tituly extenzivní louky, posun seče na loukách, extenzivní pastviny, trvale podmáčené louky a rašelinné louky, ptačí lokality na travních porostech – chřástal polní, bahňáci)
- orná půda (tituly zatravňování orné půdy, tvorba travnatých pásů na svažitých půdách. pěstování meziplodin, biopásy,)
- speciální opatření (stabilizace závrtů na orné půdě, osevní postup v ochranných zónách jeskyní)

Státní fond životního prostředí

(zdroj a více informací na webových stránkách Fondu: www.sfzp.cz, Region Poodří: Agroenvironmentální programy v zaplavovaných nivách řek, 2004)

Státní fond životního prostředí ČR (dále jen „Fond“) byl zřízen zákonem ČNR č. 388/1991 Sb. , o Státním fondu životního prostředí ČR a jako významný finanční zdroj na podporu ochrany a zlepšování životního prostředí je jedním ze základních ekonomických nástrojů státní politiky životního prostředí.

SFŽP ČR je jedním ze základních ekonomických nástrojů k plnění závazků vyplývajících z mezinárodních úmluv o ochraně životního prostředí, z Národního programu přípravy České republiky na vstup do Evropské unie a k uskutečňování Státní politiky životního prostředí.

O použití finančních prostředků ze SFŽP ČR rozhoduje ze zákona ministr životního prostředí. Úkolem Fondu je žádost o podporu přijmout, odborně i věcně posoudit a své stanovisko s doporučením dalšího postupu předat Radě Fondu, která je poradním orgánem ministra. Příjmy SFŽP ČR jsou ze zákona tvořeny především z plateb za znečišťování nebo poškozování jednotlivých složek životního prostředí. Tyto příjmy tvoří součást státního rozpočtu České republiky. Základní přístupy k poskytování finančních prostředků z Fondu jsou definovány Směrnicí Ministerstva životního prostředí o poskytování finančních prostředků ze Státního fondu životního prostředí České republiky.

Na základě vydaných rozhodnutí ministra životního prostředí zabezpečuje SFŽP ČR celou agendu poskytování finančních podpor. Je to zejména konzultační a poradenská činnost, příprava a uzavírání smluv pro poskytování podpor, uvolňování finančních prostředků příjemcům podpory, včetně průběžného sledování účelu jejich použití, závěrečné vyhodnocování využitých prostředků a dosažených ekologických efektů.

Fond podporuje opatření ke zlepšení životního prostředí ve všech jeho složkách, a to:

- ochrana vod
- ochrana ovzduší
- ochrana přírody a krajiny

- nakládání s odpady
- technologie a výrobky
- využití obnovitelných zdrojů energie
- programů Evropské unie ISPA

- Program péče o přírodní prostředí

Cílem programu je podpora opatření k ochraně přírody a krajiny prováděných nad běžný rámec povinností vymezených zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, lesním zákonem č. 289/1995 Sb., v platném znění a zákonem č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, v platném znění. Opatření jsou podle charakteru zařazena do dílčích programů:

- Zakládání prvků územních systémů ekologické stability krajiny (ÚSES): zatravňování a výsadba dřevin, odstraňování nežádoucích náletových dřevin a likvidace kalamitního rozšíření nežádoucích invazních druhů.

- Ošetřování stromů a regenerace alejí a parků: obnova alejí nebo extenzivních sadů, které jsou registrovány jako VKP, a to ošetřováním stromů a náhradní výsadbou za odumřelé dřeviny, ošetřování památných a cenných starých stromů, obnova historicky cenných nebo památkově chráněných parků a okrasných zahrad.

- Zabezpečení mimoprodukčních funkcí lesa a k přírodě šetrné hospodaření v lesích.

- Péče o zamokřená území a vodní plochy: zachování a obnova vhodných zamokřených a vodních ploch (mokřadů, pramenišť a rašeliníšť), odbahňování a oprava technických prvků extenzivně využívaných rybníků v zájmu ochrany přírody a krajiny, zprůchodnění překážek na vodních tocích pro volně žijící živočichy, napojení nebo zprůtočnění slepých ramen vodních toků, ochrana a komplexní obnova přirozených ekosystémů aktivních niv zaplavovaných při průtocích nižších než je Q2.

- Realizace schválených plánů péče o zvláště chráněná území: předmětem podpory jsou opatření a zásahy ke zlepšení přírodního a krajinného prostředí ve ZCHÚ, uvedená ve schválených plánech péče podle § 18, 27 a 38 zákona o ochraně přírody a krajiny a podle § 10 vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb.

- Výkupy pozemků ve zvláště chráněných územích.

- Realizace schválených záchranných programů.

- Program péče o půdu: předmětem podpory je úhrada mimořádných nákladů na biotechnická opatření, tj. opatření, kdy se při výrobě využívá přirozených biologických procesů. Např. opatření na ochranu proti vodní erozi spočívající v založení nebo obnově stávajících protierozních mezí, zasakovacích pásů a mělkých příkopů (průlehů), které budou zatravněny nebo osázeny dřevinami a dále na založení drobných protipovodňových nádrží (poldrů); dále

opatření proti větrné erozi, a to založením nebo obnovou stávajících větrolamů.

- Program regenerace urbanizované krajiny.

Z hlediska opatření navrhovaných v Konceptci je relevantní také podpora z SFŽP v oblasti **ochrany vod**. Na Fond lze podat žádost o podporu na realizaci opatření v rámci následujících programů:

- Střední zdroje: Opatření u zdrojů znečištění velikosti 2 000 až 10 000 ekvivalentních obyvatel, u nichž dosud není vybudována čistírna odpadních vod, nebo kde bude stávající čistírna odpadních vod rozšířena nebo rekonstruována na kapacitu uvedené velikosti (vztahuje se i na vybudování veřejné části kanalizace).

- Ochrana zdrojů pitné vody, nebo přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod, nebo opatření u zdrojů znečištění na území národních parků (NP) a chráněných krajinných oblastí (CHKO) a jejich ochranných pásem: Opatření u komunálních zdrojů znečištění do 2000 ekvivalentních obyvatel, které leží v ochranných pásmech zdrojů pitné vody, nebo přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod, nebo na území národních parků a chráněných krajinných oblastí a jejich ochranných pásem.

– Rozšíření, intenzifikace a rekonstrukce stávajících obecních čistíren odpadních vod: Opatření u obecních čistíren odpadních vod formou rozšíření kapacity, intenzifikace čistírenského provozu nebo rekonstrukce ČOV na kapacitu velikosti 10 000 až 50 000 ekvivalentních obyvatel. Stanovená výše ekvivalentních obyvatel představuje přiváděné znečištění splaškovými odpadními vodami.

- Rozšíření kanalizačních systémů: Opatření u zdrojů znečištění, kde se na vybudovanou kanalizaci (týká se oddílné splaškové nebo jednotné kanalizace), jejíž součástí je kapacitně vyhovující čistírna odpadních vod, připojuje další zdroj znečištění velikosti od 300 do 10 000 ekvivalentních obyvatel.

Návrh vytvoření nových dotačních titulů

Na základě zkušenosti při zpracování Koncepce ochrany přírody a krajiny navrhujeme vytvoření tří nových dotačních titulů Olomouckého kraje:

1. Dotační titul vedoucí k podpoře vytváření porostních pláštíků (podpora stability, rozhraní různých ekosystémů je nositelem biodiverzity; podporovat výsadbu stanovištně vhodných dřevin a keřů na vnějších a vnitřních okrajích lesa, zejména na hranicích se zemědělskými pozemky a stojatými i tekoucími

vodami a mokřady); motivaci vlastníků lesních porostů k ponechání výstavků při seči větších výměr přes další obmýtí (zvýšení biodiverzity, ochrana doupných stromů a stromů hnízdních); podpoře ponechání určitého množství stojícího a ležícího dříví až do úplného rozpadu (tlející dříví je nezbytné pro některé bezobratlé a houby) – výhledová částka 1,5 mil Kč.

2. Dotační titul vedoucí k aktivní podpoře realizace prvků ÚSES – výhledová částka 2 mil. Kč.
3. Dotační titul vedoucí k aktivní podpoře zatravnění ochranných pásem maloplošných zvláště chráněných území – výhledová částka 0,5 mil Kč.

Dle informací ekonomického úseku Odboru životního prostředí a zemědělství krajského úřadu Olomouckého kraje byla na ochranu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů a jejich stanovišť uvolněna v roce 2003 finanční částka 200 tis. Kč, stejná částka byla uvolněna i pro rok 2004. Co se týče chráněné část přírody, tj. především management zvláště chráněných území, byla v roce 2003 uvolněna částka 2 mil. Kč, stejná částka byla uvolněna i pro rok 2004.

4. Závěr

V průběhu roku 2004 byla naší společností zpracována analýza stavu jednotlivých složek krajiny pro potřeby následného vypracování Koncepce ochrany přírody a krajiny na území Olomouckého kraje. Analytická část ukázala na celou řadu problémových okruhů, které je v budoucnu nezbytné postupnými kroky řešit. Jedná se o nevhodné druhové skladby lesních porostů, nedostatek vodních ploch a krajinné zeleně v rámci rozsáhlých území intenzivně využívaných zemědělskou výrobou.

Koncepční část, kterou právě držíte v ruce, vytýčila řadu cílů, které jsou rozděleny do několika časových horizontů. Jejich splnění si vyžádá spolupráci nejen mezi jednotlivými orgány státní správy na úseku ochrany přírody a krajiny, ale i širokou spolupráci s dalšími státními orgány a samosprávou jak na úrovni kraje, tak jednotlivých obcí.

Věříme že společným úsilím všech zainteresovaných stran bude možno po pěti letech, kdy by měla být Koncepce ochrany přírody a krajiny pro území Olomouckého kraje revidována, konstatovat výrazné zlepšení všech dnes problémových bodů, které mají na naši krajinu a její přírodní složky negativní dopad.